

Published and
under Permit (N.
zed by the Act
on file at the
Boston, Massachusetts
order of the
A. S. HURDIS
POSTMASTER GENERAL
Tel. So. Boston 2408

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian
National League of America
K. J. PAULASKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States \$2.50
To Foreign Countries \$3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.
A VINA 5 CENTAL

No. 9

So. Boston, Mass., kovo (March) 2 d., 1922m.

Metai IX.

Atidarė Lietuvos Universitetą

SUKAKTUVIŲ IŠKILMĖS KAUNE.

Lietuvos Žemė bus išperkama nuo Dvarponių

LAISVĖS VARPAS KAUNE.

Lietuva Genuos Konferencijoj

PREZIDENTO AMNESTIJA*

LIETUVOS KETVERIŲ METŲ
NEPRIKLAUSOMYBĖS
SUKAKTUVĖS.

VAŠINGTONAS, II. 24d. (Elta). Lietuvos Respublikos ketverių metų nepriklausomybės sukaktuvės vasario 16 d. buvo švenčiamos Lietuvoje iškilmingai, negu anais metais. Iškilminge dalyvavo užsienių atstovai, Klaipėdiečiai, Vilniaus ištremtiniai lietuviai ir gudai. Pašventinta Laisvės Varpas. Atidaryta universitetas penkių fakultų ir teologijos. Universiteto fakultai yra socialinis, matematikos, gamtos, medicinos ir technikos. Universiteto rektorium prof. Šiukys, dekanai profesoriai Maculevičius, Voldemaras, Žemaitis, Avizonis ir Juodetė.

ZEMĖS REFORMOS ĮSTATYMAS.

VAŠINGTONAS, II. 24d. (Elta). Vasario 15 d. Lietuvos Steigiamame Seime priimta žemės reformos įstatymas: žemės norma aštuoniasdešimt hektarų nusavinama atlyginimo principu. Virš normos septyniasdešimt hektarų nusavinama rinkos kaina, o likusi nustatyta kaina.

AMERIKOS LIETUVIŲ VI-SUOMENEI PAREIŠKIMAS DEL LAISVĖS VARPO.

VAŠINGTONAS, II. 21d. (Elta). Lietuvos Krašto Apsaugos Ministeris, majoras Sližys, pasiuntė Amerikos lietuvių visuomenėi šio turinio radiogramą: "Brangūs mūsų broliai amerikiečiai: Jūsų aukomis lietas Laisvės Varpas iki neįsistvirtins Gedimino Kalne, Vilniuje, laikinai patalpintas Karo Muzėjaus bokšte Kaune. Ačiū už daug reikšmingą dovana. Laisvės Varpas bus akyvas ženklas Jūsų ir mūsų vienybės ir drąsiai skambins Sunams Lietuvos. Tas laisvės nevertas, kas negina jos."

LIETUVĄ PAKVIETĖ Į GENUOS KONFERENCIJĄ.

VAŠINGTONAS, II. 20d. (Elta). Vasario 18 d. Italų atstovas įteikė Lietuvai pakvietimą dalyvauti Genuos ekonominėje konferencijoje.

LIETUVOS PREZIDENTAS AMNESTAVO DEVYNIS KALINIUS.

VAŠINGTONAS, II. 23d. (Elta). Vasario 16 d. Lietuvos keturių metų nepriklausomybės sukaktuvėmis Lietuvos Respublikos prezidentas amnestavo devynis nuteistus ligi dešimties metų kalėjimu peviakus (Lenkijos karinės organizacijos narius). Yra vilties, kad likusieji šeši bus amnestuoti vėliau.

LIETUVOS PASIULYMAS
LENKIJAI DEL SUVALKŲ
SUTARTIES.

VAŠINGTONAS, II. 23d. (Elta). Vasario 20 d. Lietuva pasiuntė Lenkijai notą, kuria Lietuvos vyriausybė pareiškė, kad, laikanti Lenkijos paskutinę notą atsisakymu vesti tiesiogines derybas dėl Vilniaus Lietuvos statomomis butinomis sąlygomis pildyti Suvalkų sutartį ir laikydama teritorinio klausimo išrišimą svarbiausiu, siulo Lenkijai bendru susitarimu perduoti Nuolatiniam Tarptautiniam Teismui išrišti klusimus dėl Suvalkų sutarties privalomybės ir dėl reparacijų.

LENKAI VEL TERORIZUOJA
VILNIAUS GYVENTOJUS.

VAŠINGTONAS, II. 20d. (Elta). Vilniaus laikraščio "Vilnytis" žiniomis pranešama, kad lenkų valdžia atsaukė iš Vilniaus savo delegatą p. Tupalskį ir vidaus reikalų departamento direktorių p. Senkevičių, dėl lietuvių ir gudų areštų Vilniuje. Tačiau lenkų valdžia Vilniuje terorizuoja lietuvius ir gudus ir taip kaimuose prievarta verčia lietuvius ir gudus pasirašyti prašimus prisidėjimo prie Lenkijos. Vilniuje lenkai ištremtųjų butus rekvizuoja ir grąšina ištremtųjų šeimynoms, kad bus jos taip pat ištremtos iš Vilniaus. Švenčionyse lenkų suimta mokytoja ir du gimnazijos mokiniai ir ten pat lenkai Ryto Švietimo Draugijoje darė kratas.

LIETUVA RUOSIASI PRIE
GENUOS KONFERENCIJOS.

VAŠINGTONAS, II. 25d. (Elta). Vasario 22 d. Kaune įvyko priuošiamos Genuos konferencijai posėdis.

ANTRASIS ŽYDŲ BENDRUOMENIŲ SUSIVAŽIAVIMAS
IVYKO KAUNE.

VAŠINGTONAS, II. 24d. (Elta). Vasario 14 d. Kaune įvyko antrasis Žydų Bendruomenės susivažiavimas. Susivažiavime dalyvavo Lietuvos Ministeris pirmininkas, p. Galvanauskas, ir kiti valdžios atstovai. Abiejų pusių kalbose entuziastingai pasireiškė broliškas abiejų tautų sugyvenimas.

IŠ RINKIMŲ Į VILNIAUS
SEIMĄ ISTORIJOS.

VAŠINGTONAS, II. 20d. (Elta). Paringys, švenčionių apsk. Rinkimų komisija buvo sudaryta iš vietinių žmonių. Jos nariais buvo griežtai grąšinant didelėmis bausmėmis įsakyta ateiti sausio 8 d. 8 val. ryta. Atvykę instruktoriai oratoriai ko-

misiją susodino, apstatė milicininkais su šautuvais ir liepė patiemis komisijos nariams balsuoti. Komisijos nariai bijodami metė konvertus, bet tuščius. Daugiau lietuvių balsuoti neatėjo. Balsavo tik lenkai. Bet kadangi jų čia maža tai ir balsavimų buvo nedaug. Balsavo p. A. Žukauskas, dar miško konduktorius rusas N. Bartoška su šeimyna. Vienas atėjusių įmetė iš kart 6 konvertus. Kai atėjo viena beprotė pamišusi bobutė, instruktoriai ir ją privertė balsuoti. Viso susidarė 15 balsavusių.

6 valandą vakare atvyko Daugeliškio raštinninkas M. Rope, jis parašė ir išsiuntė į artimuosius sodžius korteles, kad eitų balsuoti, bet žmonės nėjo.

Pasibaigus rinkimo laikui apie 10 val. atvyko Bukovskis iš Degutiškės ir Velička nuo Mėlagėnų, abudu bajorėliai. Ir nors nei vienas jų prie komisijos nepriklausė, jie pradėjo rinkti konvertus, korteles, urną, antspaudą. Komisijos pirmininkui pareiškus, kad sulyg duotais iš švenčionių nurodymais, jis turįs balsus suskaičiuoti, surišti ir pažymėti antspauda, tuodu ponėliai atsakė, kad jie turi visa kontroliuoti ir vežti į švenčionius. Taip sakydami parašė blankete pora žodžių ir padavė komisijos nariams pasirašyti. Jų vienas pastebėjus, kad blanketas neužpildytas, Bukauskas atsakė tai padarysias švenčionyse. Komisija gerai nenusimanydama pasirašė. Tuo pasibaigė rinkimai, o kas toliau su balsais padaryta, nežinia.

BURIMAS PIRSTAIS.

Dukštuose, Braslavo apskr. Ateina balsuoti sodietis. Duodama jam pasirinkti vieną iš septynių numerių. Sodietis klausia kaimyno už kurį balsuoti. Paskiaus buria pirštais. Pirštai suėina ant 7-to numerio. — Tai ką gi, gal jau balsuosiu už septynį? — Tai kodėl gi tau patinka septyntas? Paklausė kaimynas. Taigi, visi jie lygūs. Bet tas septyntas panašus mat į dalgį. O valstiečiui kaip tik ir tinka dalgis. Jug gal duos dalgių už balsavimą kaip prizadėjo raštuose.

KANDIDATŲ RINKIMAS.

Daugeliškėje, švenčionių apskrityje, sausio 3 d. vakare gauta telegrama iš švenčionių, kad sausio 4 dieną rytą butų pristatyti į švenčionių 4 kandidatams vietinių Nr. 7 sąrašui. Telegrama gauta sutemus. Kadangi kandidatams paremti reikia 50 parašų, anksti rytą buvo valsičiūn sušaukta apie 20 žmonių, umai paimta jų parašai, opaskui pasiūst 2 žmonės apeiti miestelį ir artimiausius sodžius, kur buvo šurinkta dar 30 parašų ir tuo būdu į dvi valandas buvo padirbtas kandidatų sąrašas, buent: Marijonas Rope, Cisėnas, Micimas ir Lisenko skubotai buvo siūstas į švenčionis.

Vėliaus paklausė žmonės, kada ir kas rinko jiems kandidatus, atsakė, kad mes visai jokių kandidatų nerinkome, kad tie kandidatai yra valdžios, ir kad jų niekas neprižadėta.

Daugeliškis, švenčionių apsk. Restorane daug žmonių. Jų tar-

pe žinomas vietinis girtuoklis Rapolas. Gerokai įkaušęs vaikščiodamas balsiai skaito kokią tai knygutę apie baudžiavą. Paskaitęs ir paaiškinęs klausia: Vyrų eisite balsuoti už lenkus? — visi tyli. — Balsuokite, sako, gyvatės! Visi dar tyli. — Balsuokite už lenkus, tai jie jus parduos, kaip Salmanavičius pardavė Navikinius sodiečius kunigaikščiui Mirskiui už kalę, baudžiavos laikais! — pasikėlė toks triukšmas ir juokas, kad 5 minutes nebuvo galima susikalbėti ir agituoti dėl lenkų seimo.

Čičiunai. Čia didelis kaimas, turįs apie 50 ukininkų. Balsavimo dieną atvyko "rajonavas". — "No což? taka wilka woska i nekt nie g'osuje! Co to my bėdzieci glosować — podpolimy woskę!" Tuomet vienos gričios šeiminninkas labai supykęs griežtai pareikalavo iš pono "rajonavo" pasiimti savo popierius ir, pravėręs duris išvarė jį laukan, sakydamas, "kad jie nesulauktų, jie mus deginę!" Rajonavas išvažiavo.

Sodžiuose eina gandy, kad rinkimai dar nepabaigti, kad dar važinėsi po sodžius ir rinks balsus ar parašus už Lenkiją. Įgązdinti žmonės bijosi represijų, kadangi jie nebalso. Sodžius Čičiunai. Rimšės parapijos, iš kur buvo išmestas lenkų rajonavas; bijosi, kad tas valdininkas neįvykintų gyveniman savo grasinimų padegti sodžių, tuo labiau, kad kaip paukštį jį vijo iš gričios niekas už jį neužsistojo.

Seniškis. Sausio 8 d. 10 val. vakare rinkimų komisija rengiasi važiuoti į Daugeliškį. Ima su balsais skrynę. Sėdėdami grįčioje sidiečiai ragina jaunosius padėti išnešti skrynę. Vienas jų sako: Tai gal šie šios dienos balsėliai butų tilpę į goršelį. Ne-reikalingai tokią didelę skrynę pasivežė. Kits pridurė: Tai jie mat manė, kad mes jiems čia purą naudos įpilsime. Apsivylė. Su tuščia atvažiavo, su tuščia ir grįžta.

LIET. SAULIŲ SĄJUNGOS
ATSISAUKIMAS Į AMERIKOS
LIETUVIŲ ORGANIZACIJAS

Šiuo, vardan L. Š. S. Centro Valdybos, labai prašau visų Lietuvių organizacijų ir pavienių asmenų Amerikoje, pas kurius rastus dar anksčiau paaukto Lietuvos Šauliams pinigų, arba jeigu dabartiniu laiku gautų tam tikslui aukų, kuoveikiausia pasiūsti pinigų Liet. Šaulių Sąjungai Kaune betarpiai, arba per Lietuvos Finansų Misiją. Siunčiant per Misiją persiuntimas gali pigiau apsieiti.

Lietuvoje laikas dabar yra labai opus, Šaulių Sąjunga kuosmarčiausiai rengiasi ir organizuojasi ir pinigai šiuo kritišku momentu neatidėliojant yra reikalingi visusvarbiausiems Šaulių reikalams.

Nei dienos neatidėliokit tik siūskit!

Misijos adresas: 370 Seventh St., New York City.

Liet. Šaulių Sąjungos, Kaunas, Laisvės Alėja 26.

A. Žmuidzinavičius,

Liet. Šaulių Sąjungos Igaliotinis Amerikoje.

Vilniaus Seimo Lenkų Komedija

"NUTARIA DĖTIS PRIE LENKIJOS.

Grumoja Angliakasių Streikas Balandžio 1 diena

KARALIUTĖ IŠTEKĖJO

Vokietijos Mokestis

LENINAS NEMIEGA.

VILNIAUS SEIMO
KOMEDIJA.

VILNIUS, vas. 21 d. Nepaisant to, kad Vilniaus "Seimo" rinkimų komediją Tautų Lyga nepripažino ir Lietuva užprotestavo, bet lenkai vis varo šposus toliau. Jų tas vadinamas Seimas susirinko ir šandie neva balsavo, kas daryti: ar dėties prie Lenkijos, ar prie Lietuvos? Žinoma, nubalsavo dėties prie Lenkijos. Su didžiu buk entuziazmu seimininkai pagiedojo lenkų himną prie išskėstos lenkų vėliavos ir priėmė lenkų 1921 m. konstituciją.

Stebėtina, kad ne vienbalsiai nutarta dėties prie Lenkijos: už prisidėjimą balsavo 96, prieš — 6. Kasžin, ar tai ištikrųjų "seime" atsirado 6 sąžiningi žmonės, ar tai lenkų politinis "fortelis", kad parodžius, jog, ve, seime yra žmonių visokių nuomonių, bet, žiurėkite, kokia lenkų didžiuma.

KARALIAUS DUKTĖ
IŠTEKĖJO.

LONDONAS, vas. 28 d. Marė, vienatinė Anglijos karaliaus Jurgio duktė, šiandien ištekėjo už grafo Lascelles, 11:30 val. ryte, Westminster Abbey, sutikrai karališkėmis iškilmėmis.

NĖRA ANGLIES KON-
FERENCIJOS.

COLUMBUS, O., vas. 28 d. Angliakasių Unijos pirmininkas John L. Lewis pranešė Ohio valstijos unijos prezidentui Lee Hall, kad konferencijos su kasyklų savininkais nebus, nes tie savininkai atsisako dalyvauti Konferencijoje turėjo but kovo 2 d. Jei nebus susitaikymo maineriu su kasyklų savininkais atsisako dalyvauti, mušti darbininkams mokesčiai, tai nuo balandžio 1 d. visi Amerikos angliakasiai sustreikuos.

LENINAS NEMIEGA.

MASKVA. Rusijos Sovietų pirmininkas Nikolai Leninas serga nemigos liga ir jau pora savaitių gyvena savo namuose už miesto. Vienok jis telefonu susineša su savo štabu ir neišleidžia viešųjų reikalų iš omenies.

VOKIETIJOS MOKESTIS

BERLINAS, vas. 28 d. Aliantų Atlyginimo Komisija ir Vokietijos valdžia susitarė šandie, kad Vokietija

kas metai mokės po 720,000,000 aukso markių pinigais ir 1,450,000,000 aukso markių prekiomis — tokia žinia šandie atėjo ir Berlino.

GARDAMAS, Naumiesčio val. Tauragės apskr. Ek. Čia šiais metais labai susirupinta nudegusios bažnyčios vietoj statyti naują mūrinę bažnyčią. Tam reikalui jau vežama akmens, renkami pinigai, ir pradžiai plytų turi nupirke.

NAUJI RASTAI.

Naujas laikraštis "Lietuvos Ukis". Išspausdintas (Kaunas, Valstybės spaustuvė) mėnesinis ukio ir finansų laikraščio 1 Nr. "Lietuvos Ukis." Turinys tarp kita ko randame: Lietuvos žemės ukio padėtis po karo, Del akc. bendrovių įstatymo, Pabal-tės Valstybių ekonominė konf., Vokiečių finansų krizis, žemės ukio nuosavybės pasikeitimas 1919-1920 m., šių metų derliaus skaitlinės, Klaipėdos krašto prekyba, Vilniaus srities pramonė ir prekyba, 1921 m. Biudžeto projektas, 1919 m. gruodžio m. 31 d. Valst. Izdo balansas eksporto ir importo 1920 m. ir pirmuoju pusm. s. m. skaitlinės, Kainos ir k.

Vedamajam straipsny "Musų uždaviniai" laikraštis it kaip apibūdina savo uždavinius bei siūkimus: Lietuvos tautinio ir Valstybinio gyvenimo atgijimas ir gerovė reikalauja visų pirma, kad butų atgaivintas ir sustiprintas visas šalies ukis ir reikalinga jam finansų organizavimas, ko galima susilaukti tik tuomet, kai visa lietuvių tauta, visi jos valstybiniai visuomeniniai ir profesiniai organai, eidami tvarkingai savarankiško ir planingo veikimo keliu dės tam visas savo patvarias ir apgalvotas pastangas. Žadinti tam tikslui gyven-tojų sąmoningumą ir savarankišką veikimą; padėti visuotiniam susiorganizavimui, apskurumui ir energijai; teikti reikalingai mokslo ir šiaip žinių ir davinų; derinti ir jungti visos Lietuvos ukio šakas; jungti ekonomijos ir finansų srityse visų gyventojų, visų valstybinių visuomeninių ir profesinių įstaigų ir organizacijų kurybos pastangas. Štai kam leidžiamas musų laikraštis."

Sis 1 Nr. išėjęs 22 pusl. didumo, nuo Naujų Metų žada eiti dvigubai didesnis. Kaina num. 10 auks., kitais metais busianti 15 auks. Galima gauti pirtk visuose knygynuose. Administracijos adresas — Kaunas, Totorių gat. 14 Nr., Redakcijos — Totorių g. 17 Nr. (k. 36).

A. L. T. S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ISTOJO I A. L. T. SANDARĄ.

Prie 7 kp., So. Boston, Mass.:

Jonas Pranaitis,
Kastantas Jurkėnas,
Motiejus Kudurauskas,
Antanas Simokaitis,
Antanas Matuliuskas,
Juozas Skotis,
Ignas Bauzevičius,
Viktoras Barkauskas,
M. Valiulis,
Jurgis Jenevičius.

Prie 9 kp., Cambridge, Mass.:

Jonas Strazdauskas,
Anupras Nemeikštis.

Prie 16 kp., Worcester, Mass.:

Jurgis Samuolis,
Juozas Sruoga.

Prie 36 kp., Pittsburgh, Pa.:

Jonas Skauda,
Antanas Radziukynas,
Petras Šerkšnys,
Antanas Bračiulis,
Pranas Lukoševičius.

AUKOS SPAUSTUVĖS REIKALAVS.

57 kp. Naugatuck ir Union
City, Conn. \$10.80.

AUKOS CHICAGIEČIŲ.

S. Valančius \$2.00
Dr. A. Zimontas 2.00
Antanas Valtas 2.00
J. Trijonas 2.00
J. F. Girkantas 2.00

SANDARIEČIŲ VEIKIMAS NUGAŠDINO KLERIKALUS.

Kada Sandariečiai dirbdami Lietuvos Laisvei buvo pamiršę savos partijos reikalus, arba palikę juos antraščiui reikalui, tai tankiai tekdavo pastebėti, kaip klerikalų spaudoje, ir išgirsti iš jų lupų gyvu žodžiu išsireiškimus, kad, girdi, Sandara yra nieko nereikšianti ir su ja nėra reikalo skaitytis.

Na ir tuo pačiu laiku, kada pilna gerkle šaukė, kad Sandara nieko nereikšianti, dėjo visas pastangas, kad sugriauti visas tas amerikiečių lietuvių įstaigas arba komitetus, kurie teikia Lietuvai gausias aukas, ir kurių valdybose didžiojoje buvo tautininkai-Sandariečiai. Mat jie tą darė su ta mintimi, kad pakreipti amerikiečių lietuvių aukas į savus fondus, ir kad tuomi sustiprint savo frontą prieš "nieką nereikšiančius" Sandariečius, ir rimtesnius katalikus, kurie pasipiktį jų nešvarią politiką.

Gi paskutiniiais laikais Lietuvos politikai pradėjus krypti klerikalų pusėn, ir pagalius atsibaladojus Amerikon Garmams su kartuvėmis, sujudo pažangioji amerikiečių lietuvių visuomenė, sujudo ir rimti katalikai, ir skaitlingai pradėjo stoti į Sandariečių eiles, kad pasipriešinti nešvariai klerikalų politikai.

Sandariečiams stojus į didelį veikimą, sutvarkius ir pradėjus Politinio Iždo vaju, mūsų klerikalai pasijuto dideliame pavojuje. Mat jie aiškiai permato, kad Politinis Iždas tai bus įrankis grovimui rengiamų kartuvių Lietuvoje; kad Politinis Iždas bus pilnai reikšėjas Lietuvos demokratinės laisvės ir jos šviesios ateities; kad Politinis Iždas bus reikšėjas Lietuvos artųjų norų, ir kovotojas už jų troškimus, kad įvykdyti juos Lietuvos Valstybinis gyvenimas. Va, dėlko klerikalams yra baisus Politinis Iždas.

Šiandieną gauname pranešimą, kad kai-kuriose amerikiečių lietuvių kolonijose kunigai bažnyčiose sakyklas, vietoje skelbti iš jų Kristaus mokslą, jau pavertė į politikavimo guštas, viešai agituoja prieš Politinį Iždą. Jie apsipraktavę su skepatėmis braukdami prakaitą nuo storų išburkusių kaklų, šaukia, kad neaukuotų į Politinį Iždą, na ir tuo pačiu laiku agituo-

ja, kad aukuotų tam jų "kultūros vajui," Lietuvos protiškos vergijos reikalams.

Bet tas jų šauksmas nieko negelbsti: nauji nariai stoja į Sandarą, ukos plaukia į Politinį Iždą, ir tas parodo, kad amerikiečiai lietuviai trokšta laisvės savo tėvynei, kad jie piktinasi ten rengiamomis kartuvėmis, kad jieji trokšta, idant Lietuvos padangėse saulutė skaisčia šviesių kiekvienam Lietuvos sunui, ne žiurint į jo sąžinės jausmą. Kad Lietuva nebutų pamotė nė vienam, bet būtų miela motina kiekvienam.

Į Politinį Iždą aukuoja ir aukuos kiekvienas lietuvis, kuris tik nori, kad Lietuva būtų pilnai laisva, kol tik nebus nuslopintos visos judosystės.

Tad valio visi Sandariečiai! Valio visi laisvę mylinti lietuviai!

K. J. PAULASKAS,
Sandaros Sekr.-Adm.

A. L. T. SANDAROS CENTRO VALDYBOS NARIAI.

Pirmininkas:

V. K. RAČKAUSKAS,
29 West 71-st St.,
New York, N. Y.

Vice-pirmininkas:

A. J. GOTAUTAS,
15 Millbury St.,
Worcester, Mass.

Sekr.-Adm.:

K. J. PAULASKAS,
327 E St.,
So. Boston, Mass.

Iždininkas:

K. PRATAPAS,
327 E St.,
So. Boston, Mass.

Iždo Globėjai:

JUZĖ RAUKTYTĖ,
15 Millbury St.,
Worcester, Mass.

IZABELĖ SAVILIONIUTE,
6 Highland Ave.,
Newton Upper Falls, Mass.

K. SIDABRAS,
357 Broadway,
So. Boston, Mass.

Istatų Komisija:

P. J. ŽIURIS,
10119 — 118 St.,
Richmond Hill, N. Y.

S. E. VITAITIS,
307 W. 30-th St.,
New York, N. Y.

V. J. ŠLIAKYS,
327 E St.,
So. Boston, Mass.

Apšvietos Komisija:

K. S. KARPAVIČIUS,
7907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio.

DR. K. DRANGELIS,
4101 So. Francisco Ave.,
Chicago, Ill.

V. S. JOKUBYNAS,
15 Millbury St.,
Worcester, Mass.

Redaktorius:

V. J. ŠLIAKYS,
327 E St.,
So. Boston, Mass.

Kontrolės ir Biznio Kom.:

S. MOCKUS,
266 Bolton st.,
So. Boston, Mass.

S. JOKUBAUSKAS,
1518 Columbia Rd.,
So. Boston, Mass.

P. BOLYS,
317 Broadway,
So. Boston, Mass.

Iš A. L. T. S. Kp. Veikimo.

CLEVELAND, OHIO.

Iš A. L. T. S. 18 kp. darbuotės. 18 kuopa laikė susirinkimą vasario 12 d. ir tarp daugelio dalykų svarstė apie tolimesnius santykius su klerikalais. Kuopa apsvarsčius klerikalų siautimą nuo storų išburkusių kaklų, šaukia, kad neaukuotų į Politinį Iždą, na ir tuo pačiu laiku agituo-

taria A. L. T. Sandarai pastatyti sekančias išlygas: (1) Lietuva turėtų atsiųsti finansinę misiją, atstovaujančią visas svarbesnes partijas; (2) prašalinti iš Atstovybės p. Mastauką, kaip neturintį Amerikos visuomenėje paramos; (3) kad vieton p. Čarnecko būtų atsiųstas kitas žmogus, mokąs anglų kalbą ir daugiau nusimanąs diplomati-joje. (4) Visas aukas Lietuvos Valstybei siųsti per Liet. Resp. Rėmėjų Iždą. (5) Tautos Fondas turi perduoti visas aukas, surinktas Lietuvos Valstybei.

Kuopa pataria, kad būtų pakviestas iš Lietuvos adv. M. Šležičius, buvęs Lietuvos ministerių kabineto pirmininkas.

Taipgi susirinkime buvo pakeltas klausimas apie vietinius inteligentus — daktarus ir kitus. Mat mūsų apšvietunai laikosi labai išto nuo tautiečių ir lietuviško veikimo, nors patys skaitosi (bent iš vardo) tautiečiai. Vietinių Sandariečių tokia nuomonė: kad gana jau buti "bepartyviškos" partijos nariais ir reikia stoti organizatyvin veikimam. Intelligentai! jeigu jūs esate mokytesni už mus prastus darbininkus, tad nepagalikite ir mums suteikti patarimo-kito ir stokit mūsų eilėn!

Te-nis.

CHICAGO, ILL.

Ar yra visoj Amerikoj kitas kampelis apgyventas Lietuvių, kurs nieko apie savo darbus nesako, nieko nerašo? Tuo yra Chicago Lietuvos baurelis, susispietęs po A. L. T. Sandaros 25 kuopa.

Šitie žmonės, Chicago Sandariečiai, ir kiti jiems prijaunantiejai, atlikinėja milžiniškus darbus jau nuo seniai, bet nustojus dien. "Lietuvai" ėjus, kituose laikraščiuose visai nieko nematyti apie Sandariečių darbus.

Nors išto žiurint Chicagoje yra daug tukstantų Lietuvių, bet žiurint iš arčiau, tarpe tu minijų mažai pasišventusių Tautos darbui, tokiu būdu visi svarbesnieji darbai pasilieka dirbti keliems žmonėms. Kadangi to darbo net perdaug, tai rašinėti nėra laiko į kitų miestų laikraščius, o mūsų du vietiniu dienraščiu tai tada parašo apie tautiečių darbus, kad nemato sau pavojaus. "Naujienos", nors socialistų leidžiamos, bet vis kulturingesni žmonių vedamos, nonoms-nenoroms, matydamos tautiečių nuopelnus, parašo. Bet mūsų krikščioniškasis "Draugas" tai paleidęs į darbą visą eilę šmeižikų, palaidiežuvių, dergėjų, tai yra vyčių, kurie tik ir vaikščioja šnipinėdamis po gatves ir kitų, ne vyčių, surengtus vakarus, ir pagal savo "ištobulinto" proto rašo "Drauge" straipsnius, kurių joks kitas laikraštis negalėtų talpinti.

Apie treji metai atgal tie patys chigagiečiai sumanė ir įkūnijo Laisvės Varpą. Kiek mūsų vyčiai išliejo ašarų, kiek jie šmeižė tuos, kurie tai padarė ar bent prisidėjo, kiek ubagų dvasioje "Draugas" parašė straipsnių! Žodžių sakant, sunaudojo visą psichopatų žodyną. O šiandieną jau ir "Draugas" savinasis Laisvės Varpą, ir tikiu, kad ateityje turės tiek drąsos, kad visai pasisavys. Kodel taip jie daro? Todėl, kad Varpas pasiekė to tikslo, kuriam jis buvo chigagiečių įsteigtas.

Prieš pastarąjį A. L. T. Sandaros VIII Seimą tie patys chigagiečiai sumanė ir pirmas dešimkes paklojo, Lietuvos Politinį Iždą. Seimui chigagiečių sumanytą užtvirtinus, chigagiečiai tuo į darbą! Darbo vaisiai gan geri, nes pirmas vakaras davė 1031 dol.

Dabar, atėjus Lietuvos Nepriklausomybės Dienos šventei, vasario 19 dieną parengė apvaikščiojama bankietą, Morrison viešbutyje, tan bankietan atsi-

Apie Lietuvos Pinigus.

"Journal of the American Bankers Association," už vasarį, 1922, patalpino gan gyvą straipsnį apie planuojamą Lietuvos valiutą, paremtą Amerikos dolariais.

Straips., manoma, yra parašytas remiantis buv. S. V. Komisionieriaus p. Graves (ir paskui Gades) rekomendacijomis, duotomis Sav. Valstijų valdžiai.

Čia paduodu tą straipsnį "Sandaros" skaitytojų informacijai:

"Vokietija, užėmusi Lietuvą 1915 m. įvedė Lietuvoje, kaip legalį pinigą ost-markę, ir ji iki šiol yra dar maino įrankis. Ji yra tokias pat vertės, kaip ir reichs-markė; bent prekyboje nėra praktinio skirtumo.

Išviso, kaip Britai apskaitliuoja, išleista buvo 1,200,000,000 ost-markių; ne visos jos buvo paskirtos tikai Lietuvai; jos buvo vartojamos visose užimtose buv. Rusijos vietose. Dabar Lietuvoje yra vartonėje apie 800,000,000 ost-markių, prie jų yra dar apyvartoje bent 200,000,000 reichs-markių.

Pasiliuosuos nuo Vokietijos.

Dabar Lietuvoje rupinamos įsteigti sava valiuta ir tuo būdu pasiliuosuoti nuo nuostolių, kokius neša nupuolęs Vokietijos pinigų kursas. Tarp planų, kurie buvo pasiūlyti, kaip pranešama Prekybos Komisionieriaus Graves raporte, yra sumanymas paremti naujoji valiuta Amerikos dolariais. Šitos valiutos užsienių maino vertė, kaip plano sumanytojų tikimos, bus nustatoma dolario maino kursu. Pirmoji naujųjų pinigų laida, — vardo dar nenuskirta — bus panaudota išpirkimui ost-markių; numanoma, kad tam tikslui reikšią išleisti bent bilionas vienetų, lygių vienam centui.

Naujosios valiutos plano dalis yra steigimas emisijos banko, privates įstaigos, tečiaus valdžios kontroliuojamos, su kapitalu \$5,000,000 (du trečdaliu kapitalo sudeda Lietuva, vieną trečdalį kapitalo gaunama iš užsienių); toks bankas turės emisijos monopolį, diskontuos komercijos vertybės popierius ir atlikinės valstybės banko funkcijas. Dabar beveik visas diskonto biznis eina Vokietijon. Kadangi ost-markė ir Vokietijos markė yra legalis pinigas; tad ir visas kraštas, komercijos žvilgsniu, yra visai priklausos-

lankė apie penki šimtai asmenų. Programos buvo gan įdomus, susidedantis iš kalbų, dainų ir šokių. Dr. S. Naikelis atidarydamas vakarą pakvietė Toast-mestėiu Dr. A. Zimontą. Dr. Zimontas įžanginėje kalboje paaiškino vakaro tikslą ir pakvietė adv. Bagočio pirmuoju kalbėtoju. Toliaus kalbėjo Dr. Biežis, studentas Kubilius, J. Bagdžiūnas ir kiti. Visi kalbėtojai ragino remti darbu ir aukomis Amerikos Lietuvių Politinį Iždą, kuris duos paramą Lietuvoje kovojantiems už laisvę — bene tais kovotojais yra Valstiečių Sąjunga, ir socialistai liaudininkai; o ta parama būtina yra reikalinga ateinantiems rinkimams į pastovų Lietuvos Seimą.

Tarpe kalbų padainavo kelias dainas mūsų žvaigždutės Marijona Rakauskaitė ir P. Pocienė, už ką gavo gausių aploдимen-tų.

Vakaro vedėjas perskaitė kelias telegramas su pasveikinimais iš rytinių valstijų, ir kalbėdamas iš Lietuvos, tai yra iš Kauno nuo Liet. Gyn. Kom. Už pasveikinimo telegramas ir kalbėdamas susirinkusieji sušuko: Valio, Vienminčiai!

Aukų Politiniam Iždui surinkta \$341.43. Po programai tęsėsi šokiai iki vėlybam laikui.

Perkuno Išpažintojas.

mas nuo Vokietijos, kuri nedaug paramos tegali duoti naujai valstybei. Beveik visiškai negalima pirkti medžiagos ir prekių iš kitų šalių, ačiu labai žemam markės kursui.

Krašto Resursai.

Nebus pro šalį trumpai paminėjus čia kai-kurie svarbiausieji veiksniai Lietuvos gyvenimo ir jos turiai.

1922 m. (ar 1921? V. K. R.) valstybės išlaidos, kaip parodo oficialė sąmata, siekė 886,000,000 ost-markių; pajamų apie 673,000,000; liks deficito apie 213,000,000 ost-markių. Vyriausios išlaidų pozicija — tai 458,000,000 ost-markių, arba suvirš 50 nuosimčių visų pajamų, armijos išlaikymui. Financų Ministeris yra prižadėjęs rimtai rūpintis susiaurinti išlaidas militariems tikslams.

Lietuva 1914 m. turėjo gyventojų apie 2,400,000, kaip rodo Rusijos statistika. Ačiu karui ir priverstinai emigracijai, kaip apskaitliuojama, gyventojų dabar yra gal 2,000,000. Valstybės sienos dar nėra galutinai nustatytos; buvusioje Rusijos Lietuvoje yra keturios sienos, kurių plotas labai skiriasi viens nuo kito.

Lietuva yra žemdirbių kraštas, tad nuo karo ne taip labai nukentėjo, kaip kiti jos kaimynai prie Baltiko, turėję kapitalistinę pramonę, kuri priešė buvo išdraskyta. (Lietuvos pramonė, kurią sudaro nedideli fabrikai ir dirbtuvės, yra pereiginiame laipsnyje iš amato į kapitalistinę enterprizą). Jos prekyba pasitenkina prekiauvu žaliąja medžiaga.

Krašto turtus sudaro girios (be abejonės, tai didžiausias turtas, — girios auga ant milžiniškų plotų) ir žemdirbystės produktai — javai, bulvės, linai ir galvijai.

Prekybos Komisionierius Gade pereitais metais raportavo, kad ukio industrija, k. t. odų apdirbimo dirbtuvės, malunai, pieninės, lentpjūvės ir tt., visiškai netekę karų metu įrankių ir mašinų, užpurnai nedirbo; tečiaus, nežiurint didelių nuostolių, kokius pakelė kaimiečiai ir dvarininkai, abi klasi kantriai triušias ir rupinasi atstatyti savo ukius. Jiems truksta arklų ir galvijų, mašinų ir ukio įrankių.

Britų raportas paduoda sekančius skaitmenis apie Lietuvos bankus, kaip jie veikė pirmo karo:

Tautos Bankai.

"1913 m. pabaigoje Suvalkų, Gardino, Vilniaus ir Kauno rėdybose buvo 461 valstybės ir 803 privatiniai bankai, su pamatiniu kapitalu 27,800,000 rublių. Indėlių (depozitų) juose buvo, apskritai imant, 144,000,000 rublių; diskonto vekselių į metus budavo 32,300,000 rublių; debenturų — 168,000,000 rublių; paskolų — 42,000,000 rublių; net pelno — 4,000,000 rublių; visas balansas — 407,000,000 rublių."

Apie dabartinį bankų biznį prekybos komisionierius J. A. Gade, savo raporte iš 31 d. kovo, 1920 m., šitai sako:

"Dabar, praktinai imant, nėra bankų biznio Lietuvoje. Lietuvos Prekybos ir Pramonės Banko operacijos — tai tik pinigines perlaidos.

"Lietuvos Ukio Banko Kaune pamatinis kapitalas siekia 2,000,000 markių, iš kurio 1 d. sausio, 1920, pusė tik buvo sumokėta. Vedėjas ir stambiausias dalininkas pirma turėjo mažą bankinę kontorą Petrograde. Banko tikslas yra finansuoti žemės ukį ir pramonę. Dabar jo operacijos tai tik mainymas pinigų."

Žemė Lietuvoje yra šitai padoma: valstiečiams priklausio

51.8 nuosimtis visos žemės: dvarininkams — 30 nuosimčių; valstybei 13.7 nuosimčių. Pirmą žmonės gyveno komunaliais kaimais, bet dabar jau kaimiečiai skirstosi į viensėdžius.

Sunku yra žmonėms atsiskirti nuo senovės papročių ir prietarų, kuriuose jie gimė ir užaugo, taigi ir matome, kad visa eksporto prekyba yra valdžios kontroliuojama, — ji duoda leidimus šiaip asmenims ir prekybos firmoms. Nevalia nieko išvežti iš krašto be valdžios leidimo; leidimą duodant, valdžia sprendžia, ar išmintinga yra duoti leidimas eksportuoti prekę, ar — jos opinijoje — prekę, gaunamos iš užsienių už išvežamąsias padaugins krašto gerbuvių, ar ne. Importas nėra visiškai kontroliuojamas, nors įvežimas prabingties dalykų nėra remiamas. Linai ir grūdai — tai svarbiausi išvežamieji į užsienius produktai. Eksportas linų yra valdžios monopolis; dėlei tos sąlygos nustatyta yra maksimum kaina, ir ukininkai turi parduoti savo linus valdžios agentams. Žinoma, ukininkams tas nepatinka, ypatingai jei jiems mokama už linus ne pinigais, bet valstybės kvitais. Taigi daug linų, kaip sakoma, yra užslepama nuo valdžios agentų, ir slapta parduodama šiaip pirkliams, kurie šmugeluoja linus Vokietijon.

1919 m. linų derlini parduoti valdžia sudarė kontraktą su Londono bankų grupe (Metal and Chemical Bank); ta grupė, kaip komisinis agentas, apsiėmė parduoti linus už augsčiausią kainą ir už tai gauna 5 nuosimčių komišino."

Tiek apie šį reikalą rašo "Journal of the American Bankers Association." Žinoma, skaitmenis ir faktai yra sentelėję ir kai-kurie neatatinka teisybei (pavyzd. gyventojų skaičius), bet visgi gera, kad paduodama informacijų finansiniam Amerikos pasauliui.

Apie progos reikia paminėti, kad nuo to laiko, kaip p. Gade skelbė savo raportą, įvyko permainų Lietuvos bankų biznyje. Dabar Lietuvoje yra šitiek bankų:

1. Lietuvos Prekybos ir Pramonės Bankas, su 14 skyrių Lietuvoje;
2. Lietuvos Ukio Bankas;
3. Lietuvos Kredito Bankas, suorganizuotas iniciatyva ir kapitalais Lietuvos Atstatymo Bendrovės; turi skyrių Panevėžyje;
4. Komercijos Bankas (žydų);
5. Tarptautinis Bankas, suorganizuotas Amerikos Prekybos Bendrovės (American Sales Corporation);
6. Kooperatyvų Bankas.

Dabar organizuojama Valstiečių Bankas, kurio priskyje bus M. Šležičius, J. Vileišis ir kiti tos srovės žmonės.

Apie Lietuvos žemės Banką, kuriam kapitalą rinko Amerikoje kun. Jonas Žilius (dabar atsakomuoju to sumanyto direktorium Amerikoje yra kun. N. Petkus) nieko negirdėti ir jo, tur buti, jau nebeįsteigs, nes ir pinigų jau nebeliko, kaip skelbiama laikraščiuose.

Teisybę sako p. Gades, kad Lietuvos bankų biznis buvo tik pinigines perlaidos iš Amerikos. Lietuvos ukiai ir prekyba dar negauna reikalingų kreditų iš Lietuvos bankų.

Klausime savos valiutos Lietuvoje — mes abejojame begu ji bus paremta Amerikos dolariais. Greičiausia ir remis Anglijos sterlingu, — Anglija turi daug daugiau įtakos Lietuvoje ne kaip Amerika. Jei taip bus, tai bus pačių Amerikos lietuvių kaltė: jie grįždami Lietuvon su dolariais, nemokėjo sukurti Lietuvos itakungo savo finansinio centro, kurs duotų dolariui pirmybę. V. K. RAČKAUSKAS.

Prabengtis

Lietuvių Tautos Senovėje.

DR. J. ŠLIUPAS.

(Tęsa).

Anot pasakų, daugybė musų upių ir ežerų atėję arba nusileidę iš debesių į musų — Lietuvos žemę; tarp tokių randame Lukštą, Biržulį, Stervą ir Paršažerį Žemaitijoje; Anųkščių ežerą Augštojame Lietuvoje ir Dusės, Alvioto ir Vištyčio ežerus Užgiriniame Trake. Aišku yra, kad iš senovės vietų ateidami į šios dienos Lietuvą, musų prabočiai atsigabeno drauge vardus anų žemių vietų, kur buvo pirmiau ilgokai gyvenę. Ir todėl šiandien Lietuvoje daug vietų ir žmonių teburti vardus, kuriuos senovėje randame Balkanų pussalyje ar Maž. Azijoje (Lukė arba Luokė, Kaunas, Šatrija, Trakai, Merkinė (Myrkinos), Diržiai (Dersaei), Yluona (Ilion), Lida, Prienai (Priēnē), Gūgis (Gyges), Kroizas (Kražys), Alvatīs (Alyattes), Degebalis (Decebalus) etc.

Tarp gyventojų Lietuvoje užtiknami pirmiausiai AISTUS, kuriuos Pytheas, kelivis iš Marsilijos, apie 320 m. pirm. Kr. g. vadina Ostiajais; gal tai atėiviai iš pietinės Trakijos — „Astai Thrakes.“ Anot Pytheo, jie buvę ukinkais, sėję javus, turėję dubas ir triobas; „kadangi neturi jie skaidrios padangės, javus kulia didelėse rijose su nešdami juosna pėdus, nes klojimai ant plyno lauko netinka iš priežasties nesaulėto ir lytingo oro.“ Anot Tacito, Aistai garbino tulą „dievų motiną“ ir jai ant garbės nešioję šernų paveikslus; jie vartoję buožes vieton ginklų. Javų jie daugiau auginę negu tingus Germanai, ir jie vieni renką gentarą, už kurį su nuostaba priimā užmokesti nuo svetimžemių. Tų Aistų skaitlinga tauta vėliaus patekusi po Hermanriko valdžią: tai buvę labai tykus žmonės. Aplink 495 m. Aistai išsiuntė paslus su gentaro dovanomis pas Gotų karalių Teodoriką į Italiją. Wulfstano (apie 900 m.) aprašydamas savo kelionę į tuometinę Lietuvą, primena Aismarių vardą (Estmere). Yra dar ir Aistos upė, kaimai Aistiškiai ir Paaistiškiai, jau išnykę. Ir vėliaus rašytojai primena Istum, Osti ar Haisti.

Galima manyti, kad minėtieji paslai keliavo į Italiją žemės arba pirklybos keliu, seniai žinomu, o aprašytu Voigto ir Norbuto. „Pradedant iš priebaltiškos šalies Teutonų pas Askaulis, beje šiad. Osielską, netoli Brombergo, ėjo ruožtas iš prievyslinės šalies į Lygius per vietą vadinamą Setidava, beje Cydovo, netoli nuo Gniezno. Iš ten per Kalissiją-Kališų rytulink į Arsenium-Marzenin, apirubėję Sieradžiaus. Iš tos vietos toliaus traukėsi palei Vartą, per žemę Burų į Carthodunum, beje Krokuvą. Toje vietoje perėjo per Vyslą, į žemės Lidonų ir Bastarnų iki vietai vadinamai Asaneja, beje Senajam Sandečiui. Čion-gi kad aplenkus bekelius Sarmatų kalnus, per kuriuos keliauti, be daugeliu pavojų nuo laukinių kalnėnų, gasdino sunkūs perėjimai, pirklybos ruožtas kreipėsi nuo Asaneos linkon Setujos (Cyche), toliaus laikydami linkmės upės Waag, per Sigonę, Syntov, iki Kalemantijai, Comolyan, iš ten iki Karnuntum, žinomos palei Dunojų Romėnų kariškos stovyklos. Iš čion pagaliaus šiauriniai produktai iš rankų barbarų patekdavi Romėnams. Romėnams tas kelias buvo gerai žinomas, nors jie patys juomi retai keliauti tereikalavo, priimdami tikta iš antrų rankų pirkinius Karnuntume.“

GYTONAI ar GYTAI gyveno, kaip ir Plotemajaus laike (175 po Kr. g.), irytus nuo Vištulės iki Priegliaus upei, pietulink nuo Venedų (bene Ventinių?). Samija tuomet buvo dar sala, ir Priegalė į Aismares ir jos šaka Deimė į Kuršo nėriją ipuolancios platesnės senovėje buvo ir atidalino ją pietuose ir rytuose nuo kietos žemės. Tą tai salą Pytheas vadino Abalus, ir ant jos jurių vilnys išmėdavo tuomet apstingai gentaro, kuri gyventojai vieton malkos (bene aukoms?) vartoje, arba pardavinėję arčiau gyvenantiems Teutonams. (Abalus nuo abaroti, su abaru ar samtuoku gentarą rinkti). Kitos salos vardas buvo Baltija, nuo ko ir Baltoji jurė praminta tapo. Anot Pearsono, tie gyventojai buvę Gėtai, kaip juos sholiastas Adomo iš Brėmos šaukė „Gethi seu Prussi“; taip-pat ir Lenkų rašytojai Gallus, Kadlubek ir k. tenykščius Lietuvos daugiausia Gėtais vadino. Jų kaimynystoje anapus Vištulės, Pamarėlių kampe, gyveno Kašiniai ar Kašupiai, dabar sulenkėję Kašubai.

Gyventojai tuomet buvo ukinkais ir žemės arikais. Aistai, Gytai ir Kašupiai turbūt buvo pirmieji lietuviški naujokai, kurie tarp braškančių girių čion įsikūrė. Todėl ir gentarą iš pamarės pirmieji Lietuvos sentėviai pradėjo gabenti, ir todėl žemes ir jures pažinojo dvejetaini tukstančių metų pirm Kristui gimus.

Plinias ir Taiito VENEDAI buvo nedidelė VENTINIŲ gentė. Jie statė sau namus, turėjo skydus, buvę geri pėstininkai, ir mėgę grobišauti; jie gyvenę girėtoje ir kalnuotoje šalyje, turbūt Pavenciais. Kurše jie dar ir viduramžyje gyveno. Juos nereikia maišyti su slaviškais Vendais, atsibasčiusiais nuo Pa-kaukazės.

GERULIAI buvo užgyvenę vakarinę dalį šiad. Kauno rėdybos. Dalis jų išsikraustė į Pa-kyjevi. Vėliaus Geruliai su Gotais susitelkdami, užpuldinėjo Romos viešpatystę. Vienas iš jų viršininkų, Odovakarīs, 476 m. užėmė Italiją, ir ją valdė išmintingai ir teisingai. Geruliai jau buvo dikčiai apsišvietę, gerai mokėjo vesti kares, ir buvo turtingi. Randame juos visur Europoje, kur kova ėjo, kur antpuoliai ir plėšimai buvo. Ažuot dingti nuo žemės susidūrimu su svetimais, savo tautystę ir atskirumą mokėjo taip užlaikyti, jog po visokių pralošų ir susiliejinų, jie dar 5-tame amžiuje gresnūs buvo Longobardams. Potam grįžta šiaurėn ir apsigyvena ant dešiniojo Labos kranto. Ženkluamas jų sujudimuose Romos viešpatystės atkreipia

ant jų domę istorikų. Anot Kraševskio, jie buvo viena iš anų virvių, iš kurių dėl papuikusios Romos buvo nuvytas dievo botagas.

Pietuosna nuo Ventinių gyveno GALINDAI, SUDENAI (Sudiniai) ir Stavanai. Anot Ptolemajaus, netoli Karpatų kalnyno gyvenę PIENGITAI ir BESSAI. NEURAI gyveno netoli Nėrio (Vilijos), kur Pa-nariai, primena jų vardą, ir GELONAI bei AGATYRSAI (Ažutyrėnai) — gal vėnesni Getvingai (Jatvingai) — buvo apsisėdę Pagirėje. Pagirytais buvo daug liet. genčių vadinama ir juos jau Ptolemajus minavoja. GOLIAD, gentė rusiškuose raštuose žinoma, gyveno palei upę Oką, Kalugos gub. KRYVICIAI (Krobydžai) anksti tapo Rusų duoklininkais ir gyveno Valdajaus kalnynuose, kur prasideda upės Dauguva, Volga ir Dniepras, taipgi Gudijoje. Jų šalyje buvo pylis Smalėniškis (Smolensk), o apigardos Nogardo (Novgorodek) ir Gartino dar pradžioje 14-to amž. vadinėsi „terra Crivitia“, „terra Kryvitzėn.“ Be Smalėniškio jų miestais buvo Išbariškis (Isborsk) ir Polockas (Baltiškiiai). DAKUS arba DZUKUS žino ir viduramžių raštininkai, nors nepasako tikrai, kur jie gyvenę. Tečiaus mums rėšku juos gyvenus netik Pagiryuose, bet ant viso ploto vėlesnės Lenkijos, dar neatvykus sauromatiškiems Slavams; tą liudija ir geographiški vardai (Krokuva, Varšuva ir tt.) ir Lenkų dievės Dzidzei ir Dzjevanna, Vanda ir tt., kaip-gi ir įtaka Dzukų tarmės į Lenkų kalbą, kur d ir t prieš įssitariu kaipo dz ir č, ir kur nosiniai garsai a ir e jų kalboje po įtaka lietuviškosios atsirado.

GETVINGI (Jadzvingai, Jatviagai) — turinti daug ganyklų — gyvendami Pagirėje, kur tuomet ariamos žemės ne kas-žin kiek buvo, priversti buvo laikytis didelės naminių gyvulių bandas, užsiiminėti žveja ir medžiokle. Dar XI-XII amž. apgyveno visą plotą tarp Beržunės upės rytuose iki Bugo upei vakaruose, palei Pripetės upę pietų šalyje ir Naro (Narev) upę šiaurėje, beje Pagirių (Polesie) šalį. Autorius „Slovo o Polku Igorevom“ žinojo netiktai „Jatviagus“, bet ir Gėtus pajuryje („sinėje more“), girdamas jų skaisčias merginas („Krasnyja dievy“). Dluogošius sako: „Liaudis yra druta ir kareiviškos dvasės, o taip pagyrimo ir minėjimų godi, jog dešimtis jų puola šimtą neprietelių, taje tikta vilčia genami, jog numirę bus dainose garbinami.“ Kampas, kur Getvingai gyveno, senovėje buvo labai pelkėtas, lagnuotas ir plačiomis gėmėmis apžėlęs. Bet ir čion negalėjo atsikratyti nuožmių neprietelių ir jų nuolatinių plėsimų, prisiejo be paliovos kauties su Rusais ir Lenkais. Lenkai įsiveržė į šalį, „degin: dievnamius, muižes, kaimus, pakilias triobas ir klėtis, pripildytas javais. Miestų jie neturi, jie, lyg laukiniai žvėrys, nepažįsta miestinių sienų.“ Kad nemokėjo apsiginti tai tiesa, bet kaimai, dievnamiai, pilnos javų klėtys liudyja jų nemažą kultūrą. Visa bėda tame, kad susiedijos valsciai neėjo pagalbon nuskriaustiems, nebuvo politiškos vienybės išmanymo. Nuolatiniai Lenkų plėsimai sunaikino galiaus visą gentę (1264): dalį karėje sumitų su visu jų labu lenkai išsivarė verguvėn, kita-gi dalis bėgo Lietuvos. Bet ir čion Sudavijoje iki vienam pabėgėlius iškirto kryževiviai 1283 m.

Kad Getvingi nebuvo barbarais, kaip Lenkų plėšikai juos piešia, liudyja faktai. Buvo jie gana turtingi ir galėjo Rusų kniaziai Danylai duoklę skuromis kiauinių ir „baltu sidabru“ mokėti, o bado laike (1279 m.) pirkinėti javus už sidabrą. Mozurų kuningaikščio Konrado laike, karėje sugauti septyni „Jatvingų“ vadai ar kuningaikščiai išsipirko nuo Lenkų verguvės, užmokėdami kiekvienas po 700 grivinių sidabro! Getvingų lobiai tik traukte traukė visokius besočius — Lenkus ir Rusus — grobišauti ir plėšti. Rusų metraščiai Getvingus vadina „papuikusiais“ (gordyje); jų žemėje buvo tvirtos pylis ir kaimai. Getvingai tikėjo į vėles nemirtingumą, kaip senovės Gėtai. Iš rastų Bugo upėje sagilių su įrašais matome, kad Getvingai yra turėję savopą raštą, kurį vadiname „kėtišku“ arba azijanišku. Getvingai dalinosi į smulkesnės gentes, kurių keletą — Zlinci, Krismenci, Pokianci — suzinome iš rusišku metraščių. Valdžia buvo kuningaikščių rankose, kurių vedami Getvingai ir į kares ėjo. Okad jie narsiai gynė savo židinį, tikybą ir laisvę nuo svetimų skriaudikų ir plėšikų, tai garbė jiems, o ne grobikams Rusams ar Lenkams.

Kalba dingo be pėdsako. Tik kur-ne-kur pavardes randame, kurios liudyja Getvingų lietuviškumą k. a. Ankadas, Stekintas, Jundila, ar kaimų vardus, k. a. Aldikiškė, Priviškė, Karkavičiai ir t.t.

Kad Lietuvių tautos senovėje plačiai gyventa, dabar abejonės nebeturime. Ant viso didelio žemės ploto tarp up. Vištulės, Odros ir Labos ar Elbės randame lietuviškas gentes, kurių vietą vėliaus užėmė Palabiniai Slavai; ten buvo Rugiai, Veltai ar Veletai, Smeltingi, Varnavai, Vairgriai, Rietavai, Budryčiai, ir tt. Taip pat ir šiadykstėje didėjęje Rossijoje turėjo Lietuviai susisiekti su Mordva ir Osiatiniais. Pati Kyjava, anot Konstantino Porphyrogenito, senovėje vadinosi Samvatas, ir atsiminkime, kad Olegas, per vylių paimdamas tą miestą, nužudė ne rusiškus kuningaikščius, bet getvingiškus ar dzukiškus — Askoldą ir Dyrą, kurie buvo paliuosavę Polianus nuo duoklės Chazarams. Todėl nebus įstabu, kad mums rupi ir-gi anie keliai, kuriais — anot Konst. Porphyrogenito — senieji Rusai susisiekdavo su Byzantija, su Konstantinopoliu, nesa regimai toje tolimoje pirklyboje dalyvaudavo ir Lietuvos gentės. Dar ir kitu žvilgsniu tų kelionių aprašymas per Byzantijos ciesorių mės įstabiną, nesa randame Dniepro slenkšnių vardus paminėtus, kurie lietuviškumu atsiduoda, kuriuos tik Pa-dnieprieis gyvenūšieji Lietuviai duoti tegalėjo dar Slavams ten neįsiviešpatavus.

Skirsnyje „De imperio regnando“ Konstantinas Porphyrogenitas (g. 905 m., mirė 959 m.), taip rašo: „Rusų eldijos, atvykstančios Byzantion, įseina iš Nemogardo (Gardino), kur sėdi Šventoslavas, sunus Ingorio, Rusų kuningaikščio. (Bus daugiau).“

CARMEN

PROSPER MERIMEE.

—Paukšteli, mes da pasitiksime, pirma nē kaip mus pakars. Aš vykstu į Gibraltarą su „Egipto reikalais.“ Neužilgo išgirsi daug apie mane kalbant.

Mes persiskyrėme, kad ji mums parodė, kur rasti pasislėpimas kelioms dienoms. Ši merga buvo išgelbėjimas mus kuopelės. Netrukus mes gavome pinigų, kuriuos ji atsiuntė, ir patarimą, kurs mum daugiau reiskė — butent, kad du anglų ponai rengėsi keliauti iš Gibraltarą į Granada tam tikru keliu. Išmintingam užtenka žodžio. Jie turėjo daug pinigų. Garcia norėjo užmušti juodu, bet Dancaire ir aš buvova priešingu tokiam nusistatymui. Mes tik paimsime jų pinigius, jų laikrodžius ir jų marškinius kurių pastarųjų mums taip reikėjo.

Pone, niekas negali pastoti niekšas gerai pagalvojes. Graži mergina apsuka tau galvą; susipeši už ją; pasitaiko nelaimė, reikia slapstyties kalnuose ir iš šmugelinko pavirsti į plėšiką pirma nē kaip pats pamatai permaita. Mes nutarėm, kad mums nebūtų gera pasilikti Gibraltarą apelinkeje po to reikalo su anglais, ir mes pasislėpėme Sierra de Ronda. Tamista paminėjai Josė-Maria; ten aš su juo pasipažinau. Jis atsivedavo savo mylimąją į tas ekspedicijas. Ji buvo daili mergina, gražiai pasielgianti ir kukli, gero apsiėjimo, niekad neistarianti nepadorū židį ir tokio dievobaimingumo...! Lyg atsilygindamas jis apsieidavo su ja labai blogai. Jis vis sekiodavo paskui kitas mergas, jis grubijonydavo jai ir

kartais užeidavo jam į galvą pavydumas. Vieną sykį jis rėžė ją peiliu. Na, ji už tai da labiau jį pamilo. Tai taip moters, ypač andaluzietės, yra sutvertos! Ji didžiavosi tuo randu ant jos rankos ir rodė jį kaip gražiausią svietė daiktą. Ir tas Jose-Maria aršiausias draugas, kokį gali rasti. Vieną ekspediciją jis taip pakreipė, kad visas pelnas teko jam vienam, ir visi smugčiai mums. Bet aš turiu sekti mus pasaką. Kad mes nieko daugiau negirdėjome nuo Carmen'os, Dancaire sako:

—Vienas iš mus turi vykti į Gibraltarą gauti žinių apie ją; ji turėtų buti jau prirengus ką nors. Aš pats noriai eičiau, bet mane čia perdaug gerai pažįsta.

Vienakis Garcia sako: —Tais pat ir mane. Aš tiek špūsų čia esu iškirtęs tiems šeškams, ir aš turiu tik vieną akį, tai man sunku išsislapstyti.

—Tai jau aš turiu eiti — sakau aš iš eilės, džiaugdamasis tik pamanęs, kad vėl susitiksiu su Carmen'a: — Palaukite, kas reikia padaryti?

Anodu man sako: —Gali eiti į St. Roque kuriuo nori keliu ir kada nuvyksi į Gibraltarą paklausk, kur asmuo vardu Rollona čokolados pardavėja, gyvena. Radęs ją, dažinosi kas ten atsitiko.

Nutarėme, kad mes visi trys vyksime į Sierra de Gaucin, ten aš paliksiu savo draugus ir vienas keliausiu į Gibraltarą kaip vaisių pardavėjas. Rondoje vienas mus drauginės parupino man pasą, Guacine'os aš gavau asilą: apkrovęs jį apelsinais ir melonais leidausi į kelią.

Nuvykęs į Gibraltarą aš radau, kad Rollona buvo gerai žinoma, bet kad ji ar buvo mirus, ar išsiūsta kur į kalėjimą, ir aš maniau, kad dėl jos pranykimo nutruko ir mus susiečimas su Carmen'a. Aš pasistačiau savo asilą tvarte ir su apelsiniais vaikščiojau po miestą tarsi pardavinėdamas juos, bet ištikrųjų dairydamišis, ar nepamatysiu kur pažįstamo veido. Yra visokių svetimųjų Gibraltarą žmonių iš visų žemes pakraščių. Ir ten tarsi Babelio bokštas, nes negali gatvėje nužengti dešimtį žingsnių, kad neišgirsti tiek pat kalbų.

Aš sutikau daug čigonų, bet neišdrįsau pasitikėti jiems. Aš pažinau juos, jie pažino mane. Mes susižinojome, kad esame vienos rusies. Pralaidęs dvi dieni tuščiam įieškojimui, aš nieko nesužinojau nē apie Rolloną, nē apie Carmen'ą, ir aš jau mąščiau, ar man negrįžti pas draugus kai-ko nusipirkus, kad apie saulėleidį man beinant gatve, aš išgirdau per langą moteries balsą, šaukiantį: „Ei tu, apelsinų pardavėju!“ Pakėlęs galvą ant balkono pamaciau Carmen'ą, pasirėmusią ant turėklo ir šalia jos raudonai apsirėdžiusį karininką su aukso epolėtais, suraitytais plaukais ir abelnos pasiputėlio išveizdos. Ką su ja, tai ji buvo puikiai pasipuošus: skara ant jos pečių, aukso šukos jos plaukuose, apsilvilkus šilkais, ir gudri kaip visada — taip pat be saiko besijuokianti, Anglas barbiška išpanų kalba, šuktelėjo man, liepdamas ateiti viršun, nes ponia nori apelsinų. Ir Carmen'a tarė man baskišškai: „Eik viršun ir nieku nesistebėk.“ Niekas manęs nenustebintų nuo jos. Aš negaliu pasakyti, ar aš džiaugiausi, ar buvau apsilvilkęs vėl ją susitikdamas. Augalotas stiprus tarnas įleido mane ir įvedė į puikų ruimą. Carmen'a tuo prabilo į mane bosbiškai: (Seka ant 7 pusl.).

PABĖGUSIAM IS KOVOS LAUKO VADUI.

Iš kovos lauko vadui. Jisai apleido mus, Sunkiausioj valandoj, Nuėjo ten, kur auksas sužvangėjo, Kur turto viluigingo jam pasiulė Dar teisinis prieš mus, Kompromiso sau sąžinei įieskodams.

Mes manėm jį vadovu buvus Ir kelią rodžius mums kovoje. Aklai mes sekėm jojo žodį, Kuris įstatymu mums buvo. Jame regėjom idealą, Nedrįsdami pažvelgt širdies jo gilumon.

Nuėjo sau, net gero žodžio nepsakęs Už tai, kad garbinom ir klausėm Kad prysakų eilių pastatėm, Kad laurus pynėme Pražilusiai jo galvai.

Apleido jis. Apleis gal daugelis kitų Idėjinės kovos laukus. Tegul. Nereikia mums bejėgių. Nei jų širdžių silpnų ir veidmainingų! Mes eisime pirmyn be jų!

Priauganti karta sustos eilion prie musų, Ir jai mes savo įiegą duosim. Ir jai mes pasakysime, kaip jis, Vadovu musų buvęs, Pabėgo ten, kur auksas sužvalgėjo, Kur turto viluigingo jam pasiulė.

Jei jis pas mus kada sugrįžt norėtų, Mes jam milžinkapio nepilsim, Tik jo veidan numesime Prakeiksmo žodį, nesa tas, Kursai apleido mus sunkiausioj valandoj, Neras kovojančių eilioj draugų!

Karolis Vairas. 1922-I-20.

sielius, S. K. Grisius, Vincas F. Andriulis, Megie Wolk, W. Wolk, Ignas Yrenas, Helen Maukovski, Stanley A. Mankauski, Justin Mackievich, Victorja Mackievich, P. Zaly, J. Grigas, P. Kairytė M. Bernotaitis, Shukis, Norkus, Kalvaitis. Po 50c aukso: A. J. Jurkus, A. Friend. L. P. I. per K. VILKAS.

A.L.T.S. REIKALAI.

WORCESTER, MASS. Kunigėliai nusigando Politinio Iždo.

Vasario 12 d. 9:30 val. viduryje mišų kun. Kavaliauskas net pasistieps savo parapionis perspėjo, kad neaukuotų į tą fondą. Girdi, laisvamaniai sutvėrė fondą kovoti su kunigais, taigi, sako, neapsivilkit.

Ir sako: koki tie laisvamaniai neišmanėliai, girdi, jie rašo ir skelbia visur, kad kunigai negali kištis į politiką. Girdi, tai ko advokatai, daktarai, kurpiai gali politikieriauti, o kunigai ne? Juk ir kunigų toks amatas, kaip ir anų. Sako, kad kunigai, kaip inteligentai ir mokyti, turi teisę dalyvauti ir politikieriauti visur. Tai ir suprask tu čion žmogus, kur teisybė: jog šventas raštas skelbia, kad kunigai arba Kristaus pasekėjai negali dviem ponams tarnauti. Jeigu tarnauja Dievui, tad negali tarnauti šėtonui. Ir kaipio Dievo atstovams tai nevalia ir dalyvauti šio svieto politikoje.

J. J. K.

WILKES BARRE, PA.

A. L. T. Sandaros 55-ta kuopa laikys mėnesinį susirinkimą kovo 7 d. E. Usaičio svetainėje; pradžia 7:30 val. vakare.

Draugai! Malonėkite susirinkti visi į šį susirinkimą, nes yra daug svarbių reikalų apsvarstyti. Ateidami malonėkite atsivesti naujų narių prisirašyti prie kuopos.

K. Demikis.

PITTSBURGH, PA.

Sandaros 36-tos kuopos mėnesinis susirinkimas bus Nedėlios vakarą 7:30 val., kovo (March) 5-tą d., 1922 m., L. M. D. Svetainėje, 142 Orr St. Taigi, gerbiami Sandariečiai, malonėkit visi atvykti. Kai kurie jau įsisiubavo į veikimą ir, kaip tēmijot, veikia, rašo naujus narius — reiškia pildo metinio susirinkimo nutarimą, kad žėdnas prirašys po 2 naauju nariu, kad lig Seimo, kuris įvyks šį rudenį Pittsburge, kuopa skaitytų 500 narių. Taigi visi į darbą!

Kai kurie da šiuos metus nebuvo susirinkime ir da nemokėta; taigi šis trečias mėnesis, ir kurie neateis į mitingą užsimokėti arba nepriduos organizatoriams, tai "Sandara" bus sulaikyta, nes laikraštį uždyką negalima gauti. Taigi prie darbo, prie veikimo visi, kad tarpe pittsburgiečių nebutų nė vieno pažangnio lietuvio, kuris nepriklaustų prie Sandaros. J. Virbickas, 36 kp. sekr.

Lietuvon.

Praslinko žiemos šventės. Lietuvoje žmonės jau pradeda rengtis prie pavasario ir vasaros darbų. Bet jie laukia pagalbos iš Amerikos nuo savųjų. Taigi siųskite PINIGUS tik per mūsų agentūrą, o pinigai nueis greitai. Mes siunčiame pigiausiu dienos kursu, o taipgi siunčiame ir Amerikos dolariais.

Darome visokius liudymus, įgaliojimus, davernastis, vekselius. Parduodame laivakortes ant geriausių laivų į Lietuvą ir iš Lietuvos.

Visokiuose reikaluose kreipkitės tik pas mus: URBSA, SEKYS IR KO. 101 Oak St., Lawrence, Mass.

FARMOS! FARMOS!

Norinti apsigyventi ant gerų žemių tarpe lietuvių, kur yra 483 lietuviai pasipirkę farmas. Šioj Lietuvių Ukiniukų Kolonijoj. Aš turiu daugelį farmų ant pardavimo. Visokių didelių ir mažų. Geriausios žemės su puikiausiais budinkais, didžiausiais sodnais, gyvuliais, padarais ir užsėtiais laukais. Parduodu farmas ant lengvų išmokėjimų.

Dėl plaatesnių žinių reikalauk farmų katalogo. (11) JOHN A. ZEMAITIS, R. 1, Box 17, Fountain, Mich.

FARMOS! FARMOS!

Turiu daugybę farmų ant pardavimo. Tos farmos randasi New Jersey valstijoj. Visiems žinomos New Jersey farmos geros ir derlingos. Randasi prie upių ir šaltinių. Norėdami plačiau žinotiklauskite laišku, o norinti važiuot, aš užmoku R. R. tikieta sulyg 20 dolerių katras pirkis farmą. (11)

MIKE CHURINSKAS, Box 46, Sand Brook, N. J.

Pamėginkite naujo

Ruffles

Su užregistruotu vaishadenklu. Suval. Patentu Biure.

Naujame melyname pakelyje.

Visos tvirtos, gemalus užmušančios ypatybė šiam vaiste lūtos, su priemaisa priimant švelniaus kvėpalo.

Ruffles yra isoi pavėikiantis pleiskamu pašalintojas — begaliniai puikus plauku sutaisytojas, kuris patiks kad ir gėniamiesiems ypatai.

Apie kosę patsiduoja po 65c. arba atsiųskite 75c., tad atsiųsime per pašta. tiesiog iš laboratorijos.

Butinai perkalaute šitokio pakelio. Žinokite, kad butų INKARO VALS. baženklis.

Kur Gauti "Sandara."

- Pavienius num. galima gauti kožną savaitę už 5 centus, sekandiose BRIDGEPORT, CONN. H. Slavins, 24 Railroad Ave. CAMBRIDGE, MASS. K. Urbonas, 877 Cambridge St. CLEVELAND, OHIO. "Dirva", 7907 Superior Ave. P. A. Szukys, 2345 St. Clair Ave HAVERHILL, MASS. S. Zavaldskas, 108 River St. CHICAGO, ILL. J. B. Aglinskas, 3238 S. Halsted St. MONTELO, MASS. D. Kella, 9 Arthur St. A. M. Lanska, 672 N. Main St. P. Batkevičia, 678 Main St. NEW HAVEN, CONN. K. Makarevičius, 255 Wallace St. LAWRENCE, MASS. J. J. Urbszo & Co., 101 Oak St. Z. Jankauskas, 70 Lawrence St. NEWARK, N. J. P. A. Lukšis, 190 Van Buren St.

BROOKLYN, N. Y. J. Pasniewsky, 87 Grand St. "Vienybė" P. Co., 193 Grand St. WILKES BARRE, PA. J. Mickevičius, 59 Harkins Lane NASHUA, N. H. A. Trainavičius, 33 High St.

BOSTON 16, MASS. J. B. Reinetz, 84 Salem St. NORWOOD, MASS. J. Pašakarnis, 1100 Wash. St. WORCESTER, MASS. M. Paltanavičia, 15 Millbury St.

TIESIOG Į KLAIPEDA

Iš New Yorko į Klaipėdą EKSKURSIJA laivu "AQUITANIA" KOVO 21 DIENĄ. LAIVAKORTĖ \$108 ir \$5 karės taksų. Kovo 21 dieną iškeliaus didelis burys lietuvių. Kurie norėtumet kartu keliauti su dideliu lietuvių buriu Kovo 21 d. tuojaus mums rašykite. Mes padarysime pašportus ir iš reikalavime visas. Visi keleiviai bus mūsų sutikti ant visų New Yorko stočių. Parupintos nakvynės. Aprupinti su "income tax." Palydėti ant laivo ir suteiktos visos reikalingos žinios kelionėje. Rašyk šiandien, kad galėtumem užgarantuoti vietą. Pas: AMBRAZIEJUS IR DANIELIUS AGENTURA 168 GRANG ST., BROOKLYN, N. Y.

NAUJI VOLIALIAI DEL PLAYER PIANO.

Ką-tik išleisti nauji Lietuviški volialiai del Player Piano. Ant visų voliečių randasi dainų žodžiai, taip kad kada grajina, tai galima sykiu ir dainuoti. VAI KALBA ŽADA \$1.00 O LIETUVA NUMYLĖTA 1.25 PAS DARŽELI TRYS MERGELES 1.00 GANA BROLIAI MUMS MIEGOTI 1.00 LAISKAS PAS TĖVELI 1.00 SUSKINTAS KVIETKELIS 1.00 Užsakant per pašta, tai pridėkite 5 c. prie kožno volio del nusiuntimo kaštų. Su pagarba, J. A. ZEMAITIS, 315 S. WEST ST., SHENANDOAH, PA.

KNYGYNŲ ŽINIAI

Šiuomi pranešamę visiems knygynams kaip Amerikoje, taip ir Lietuvoje, kad "Sandaros" Administracijoje galima gauti "Sandaros" kompletas 1921 metų. Su pasiuntimo lėšomis Amerikoje \$4.00, o Lietuvoje \$5.00. Su knygynais Lietuvoje sutinkame mainyti ant tiek vertės knygų. Knygynams reikėtų į tai atkreipti domą ir rinkti laikraščiu kompletus. Dabartiniu laiku kovoja už Lietuvos laisvę mūsų laikraščiai bus svarbiu dokumentu busiančiomis gentkartėmis žinoti, kaip mes kovojome del laisvės savo Tėvynei. Su užsakymu pinigų siųskite sekančiu antrašu: SANDARA, Boston 27, Mass. 327 E Street,

NAUJOS KNYGOS!

Sulaukus žiemos vakarus, jos praleidžiams kiekvienas savo namuose, o kad brangų laiką neleisti uždyką, ir kad jį sunaudoti geriems tikslams, tai patariame sandariečiams ir skaitytojams įsigyti šias naujas knygas: LYTIES MOKSLAS Milžiniška knyga, 400 puslapių su daugybe paveikslų, kuri yra brangių turtu kiekvienai šeimynai, tvirtuose skurose aparuose \$7.00. KITAS KARAS Ką-tik iš spaudos, T. M. D. leidinys, labai naudinga visiems peiskaityti 142 puslapių. Kaina 75c. Tad pasiskubinkite jas įsigyti, nes greitai jų gali pritrukti. Su užsakymais siųskite ir pinigų: "SANDARA," So. Boston, Mass. 327 E Street,

PR. ŽIVATAS.

Parduodu laivakortes, geriausių laivų kompanijų. Perku ir parduodu namus ir farmas (Real Estate). Apraudžiu nuo ugnies namus, automobilius ir tt. OFISO ADRESAS: 1836 N. Main St., Scranton, Pa.

LAIVAKORTES VĖL ATPIGO

Į Hamburgą ir Bremeną \$103.50 Į Liepoją \$110.00 Į Piliavą - Karaliaučiu \$106.50 War Tax \$5.00 Pinigų Siuntimas žemiausiu dienos kursu. Pinigus Lietuvoje gauna laike 25-30 dienų. P. MIKOLAINIS, 53 Hudson Ave., Brooklyn, New York.

Dailės Mylėtojams!

Senai laukiamos komp. M. Petrausko 5-kių metų "Kanklės" jau atspausdintos, kurios galima gauti "Sandaros" Adm. "KANKLIŲ" KAINA: Puikiai audeklo aparais \$5.00 Tvirtais popiero aparais \$4.00. "KANKLIŲ" ITALPA TURINYS: 1) Aras; 2) Valia, Valužė; 3) Naujoji Gadynė; 4) Kriptus-Sokis; 5) Dainius; 6) Rudens Lapai; 7) Daina be žodžių; 8) Jausk ir Mylėk; 9) Klupakojis; 10) Suktinis-Sokis; 11) Neverkit pas kapa; 12) Vai Nerčia Laužo; 13) Vai ruta rutelė; 14) Kur tas šaltinėlis; 15) Prirodino seni žmonės; 16) Mielasirdystė - Duettas; 17) Spragiliu Dainelė - Duettas; 18) Pasaka; 19) Norkturnas; 20) Metai po Mentu; 21) Eglė, Zalcų Karalienė; 22) Leidžias Saulelė; 23) Strazdelis; 24) Eisiu Mamei pasakysiu; 25) Valio Dalgelis; 26) Atneša Diedas Kukulių Viedra; 27) Kur Josi; 28) Sokis - Žaislas - Noriu Miegoti; 29) Seno Diedelio; 30) Be Laimužės; 31) Geismai ir Svajonės; 32) Jurių Bangos; 33) Jaunoji Lietuva; 34) Pasakyk Lietuvai, Mylimoji; 35) Dainuosiu, kad mirę Sukiltų; 36) Kalvis; 37) Kaitink šviesi Saulute; 38) Adomo Vargai; 39) Nakties Rasa; 40) Girių Paukšteliai; 41) Skamba Kankliai ir Trimitai; 42) Šia Naktele; 43) Bernužėlė Nesvalkiok; 44) Suktinis - Sokis; 45) Rudens Melodija; 46) Vakarais; 47) Atėjo Ziemelė; 48) Dainiaus Testamentas; 49) Ilgu, Ilgu; 50) Man Skaudėjo širdis; 51) Ant Kalno Karklai Siubavo; 52) Žalioji Lankoj; 53) Kikylis; 54) Laimingas, Didus; 55) Oi, Motute, Mal; 56) Kaip Skiedra ir Pluta Nemunu Plaukė; 57) Gersim, Broliai, Ulevosim; 58) Manequin'ų Sokis. Tai yra vienas milžiniškas dailės leidinys, kokio iki šiol lietuviai dar nėra turėję. Kadangi tokio didelio leidinio išleidimas daug lėšavo, tokiu būdu sulgyginus su jo verte, visai mažas skaitlius likos atspausdinta, o patsiduoja labai sparciai ir tikimės, kad greitai laiku gali pritrukti. Norinti įsigyti, pasiskubinkite, kol dar nevēlu. Sykiu su užsakymu pinigų siųskite sekančiu antrašu: "SANDARA," 327 E St., So. Boston, Mass.

KNYGŲ KATALOGAS.

"Sandaros knygyne dabar gaudamos šios knygos: "Lietuvos Kariuomenė" Parašė Karininkas Ladislovas Natkevičius, artilerijos vyresnysis Leitenantas. Telpa pilnas aprašymas tverimosi Lietuvos kariuomenės, Lietuvos kariuomenės forma, virš 60 gražių, įvairių fotografijų, porą žemlapių ir keletas kariškių dainų su gaidomis. Šita pirma tos rūšies knyga lietuvių kalboje, turi rastis kožno jaunuolio skaitoma ir gerbiama. Kaina popieros viršais — \$2.00. Ta pati gražiais audimo viršais \$3.00. Čiū — 1919 metų. Kaina ... \$1.50. 10. Kregždėlė. Žodžiai V. Kapsa. Duetas Lietuvių ir Anglų kalbose. Kaina ... 30c. 11. Vestuvės. — "Papuskie Vėjail". Jaunosios Aria, Sopranui arba Mezo - Sopranui. Lietuvių ir Anglų kalbose. Kaina ... 35c. 12. Mažas Muzikos Žodynėlis. Tankiausiai vartojamų žodžių paaiškinimai Anglų ir Lietuvių kalbose. 32 pusl. Kaina ... 25c. 13. Aušrinės Keliain. Čia telpa gražių eilių ir šiaip pasiskaitymų. Verta peskaityti kožnam mylinčiam klasiškus raštus. Pustl. 79 ... 50c. 14. Anderso Pasakos. Čia telpa 11 gražių pasakaičių su paveiklėliais papuoštu. Lietuvių kalbon išguldė P. Nerys. Pustl. 82 ... 25c. 15. Aukso Veršis. Vieno veiksmo komedija. Vertė Scenos mylėtojas. Pustl. 35 ... 15c. 17. A. L. T. Sandaros Principai ir Programas. Parašė Albinas Rimka. Pustl. 32 ... 10c. 18. Eilės - Dainos. Parašė Juozas Raimis. Gražios eilės del deklamavimo. Pustl. 32 ... 20c. 19. Gyvenimo Verpete. Drama penkių veiksmų. Parašė Bl. Kadagutis. Pustl. 77 ... 45c. 20. Girninkas - Pasakarnis, pasakojimas ir "Bėgėdis Jonas", vaizdelis. Parašė Karolis Vairas. Pustl. 42 25c. 21. Francijos Revoliucija. Parašė M. Avietėnaitė. Trumpa aiški istorija Francijos revoliucijos. Su paveiklėliais. Pustl. 75 ... 40c. 22. Kaip gyvena: Latvai, Angliai, Suomai. Parašė M. Salčius. Pustl. 65 ... 20c. 23. Kas iš kur pareina. Trumpi pasakojimai apie kasdieninio žmonių vartojamus daiktus. Pustl. 62 ... 20c. 24. Daktaras Kišenijuje. Aiškų pamokinimai kaip užlaikyti sveikata ir kaip nuo ligų apsiginti. Sutašė M. Paltanavičia. Kietis ausdimo viršeliais. Pustl. 167 ... 75c. 25. Ką daryti, kad sveiki butume ir ilgai gyventume. Pustl. 32 ... 10c. 26. Kaip Japonai gyvena dabar. Parašė Dėdė. Pustl. 48 ... 10c. 27. Liudvikas Pasteris. Žmonijos geradaris ir Jurgis Stefanonas. Geležinkeliai. Parašė M. Salčius. Su paveiklėliais. Pustl. 48 ... 20c. 28. Lietuvių - Latvių Respublika ir Siaurės tautų sąjunga. Rinkinys steipisnių ir paskaitų parašytų Dr. Jono Šliupio. Išeista Stockholme 1918 m. Pustl. 162 Kaina ... \$1.00 29. Lietuvos Laisvė. Trumpa peržvalga Lietuvos tautos politikos. Parašė daktaras Jonas Šliupas. Pustl. 47 ... 10c. 32. Lietuvos Gaspadinė. Arba pamokinimas kaip valgius gaminti. Parašė Žmona. Pustl. 80 ... 30c. 34. Jaunuomenės švietimas kitur ir pas mus. Pustl. 28 ... 10c. 35. Naujas Budas Išmokti Rašyti. Sutašė P. Mikolainis. Pustl. 30 ... 10c. 36. Pasnikai Lietuvoje. Parašė K. Stiklius. Kaina ... 05c. 38. Pažvelgus Atgal. Socialogiškas Romanas Edwardo Bellamy. Vertė Pranas Siulielis. Rašėjas įsivaizdina kas bus 2000 m. sukakus, kaip viskas kitaip - automatiškai veiks ir tt. Pustl. 356. Kai- 40. Pražuva. Vaizdelis iš gyvenimo. Parašė Karolis Vairas. Kaina ... 10c. 41. Rojus ir Paženga. Senovės pasakojimai apie rojus amžius ir rojus šalis. Vertė V. K. R. Pustl. 112 ... 35c. 42. Šienapūtė. Vieno akto operos Libretto. Žodžiai K. Jasiukaičio, muzika Miko Petrausko. Pustl. 24 ... 10c. 43. Trachoma arba sergėkitė akis. Prie eviesos ir kiti naudingi straipniai. 44. Mulkinė ir Mulkytojai. Dviejų veiksmų komedija, iš Amerikos Lietuvių gyvenimo. Parašė Knyburys. Pustl. 35 ... 10c. 44. Visas Svietas. Žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai, statistiškos žinios. Sutašė P. Mikolainis. Sutašė P. Mikolainis. Pustl. 199 ... 35c. Užsisakant knygas, kartu reikia ir pinigų prisiųsti sekančiu adresu: "SANDARA," Book Dept., 327 E St., Boston 27, Mass.

BALTIS STATES BANK, Kapitalas ir Surplusas \$270,000.00. 294 EIGHTH AVE., NEW YORK, N. Y. (Telefonas — Watkins: 2142).

PAVASARIUI ATEINANT, ruoškitės keliauti Lietuvon, — per mūsų tarpininkystę turėsite geriausia kelionę. 1921 m. mūsų Bankas išsiuntė suvirš 1000 keleivių. Pasportų išrupinta 3000. Visi buvo dėkingi už draugiškumą ir gražią kelionę! AUKSINO KURSUI NUPUOLUS, naudokitės, siųskite pinigus Lietuvon. Ten jų reikia pavasario darbams, sėkloms, ukio įrankiams. Mes saugiausiai pristatome ir pilnai išmokame pinigus žemiausiu kursu. Per 1921 m. 12000 žmonių per mūsų Banką persiuntė Lietuvon arti 55 milijonus auksinų. MUSŲ KURSAS YRA ŽEMIAUSIAS. DEPOZITUS PRIMAME IR PER PASTĄ. Mokame 4%, priskaito kas mėnuo.

Bankas atdaras: šiaip dienomis — nuo 9 val. išryto iki 5 val. vakare; subatomis — nuo 9 v. išryto iki 7 val. vakare. RAŠYKITE:

BALTIC STATES BANK 294 EIGHTH AVE., NEW YORK, N. Y. (Telefonas — Watkins: 2142).

Lietuviai Amerikoje

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS SUKAKTUVĖS.

PITTSBURGH, PA.

1922 m., Vasario 16-ta diena.

Sandaros 36 kuopa sausio 4-tą pakėlė klausimą apvaikščioti ketverių metų sukaktuvės. Tam reikalui išrinko komitetą iš 5 asmenų. Nutarta kreiptis prie L. M. D., kad ji pamūt vadovaujančią rolę, kadangi turi savo svetainę. Bet kad L. M. D. metinis mitingas užsitęgė ir jokių naujų reikalų nebuvo galima pakelti, tai sandariečiai kreipėsi prie artimiausio parapijos susirinkimo, kurs buvo sausio 15 d. Sumanymas priimtas, ir išrinkta 5 atstovai ir sausio 18 d. sutvertas komitetas iš šių: Pirm. Ed. Pauragas, Vice-pirm. Juozas Vencius, Sekr. Juozas Viličkas, Kasin. Stasys Šimanavičius. Nutarta užkviesti visas Pittsburgo Draugijas prisidėti (tik tas, kurios turės savo susirinkimus prieš vasario 16 d., kad savo įgaliotinus atstovus vasario 13 d. galutinam sutvarkymui.

Vasario 13 d. pasirodė atstovai nuo šių Draugijų: (1) Sandaros 36 kp., (2) Parapija, (3) L. Mokslo D-ja, (4) L. Piliečių Kliubas, (5) Norbuto Kliubas, (6) D.L.K. Gedimino Dr-ja, (7) L. Moterų Kursų Kliubas, (8) A. P. L. A. 4-ta kuopa, (9) A. P. L. A. 7-ta kuopa, (10) Auk. Pr. Liet. Am. 8-ta kuopa, (11) Sv. Jono Draugystė; L. P. Kliubas \$10.00 auka, sv. Jono \$5.00 auka; L. M. D. savo svetainę uždyką, tai yra \$35.00 auka. Čia visų draugijų atstovai užgyrė pirmiau išrinktą komitetą ir nutarė rinkti aukas Vilniaus atvadavimo komitetui. Apart lietuvių kalbėtojų nutarė kviešti ir anglų kokis politikierius, jei bus galima.

Vasario 16 d. 7 val. vakare jau svetainė beveik kupina žmonių. Pirmiausia Orkestra pasamdė tam vakarui pradėjo grajiti. Pirm. Ed. Pauragas paaiškino, kas šis vakaras ir pakvietė "Birutės" chorą, vedamą J. S. Senulio, padainuoti — padainavo 4 daineles. Įeinant į svetainę L. M. K. Kliubo narės prisagiojo ženklėlius, kurių 500 rengėjai pasirupino anksčiau iš Misijos, ir Lietuviškų vėliavų 100. Antras kalbėti perstatytas J. Virbickas. Antras kalbėjo adv. Lukša angliškai, nurodydamas reikalingumą reikalaut, kad S. V. pripažintų Lietuvą, taip pat turėjo parašęs rezolucijas, kurias žmonės vienbalsiai priėmė. Rezolucijos paslysta Prez. Hardingui, senatoriams ir Liet. Atst. Čarneckiui, taip pat į lietuviškus amerikiečių laikraščius. Toliau kalbėjo kun. M. Žvalionis.

Toliau buvo rinktos aukos. Aukojai: Kast. Stravincas \$6, F. Pikšris \$5, D. Rumbavičia \$5. Po \$2 aukojai: J. Gilius, kun. M. Žvalionis, A. Vinauckas, F. Birutiūkis. Po \$1: K. Gutauckienė, B. Marčiulaitis, F. Valavičius, J. Jankaukas, P. Laukevičius, B. Lapeika, K. Savickas, A. Karauckas, K. Pocius, A. Rautkis, J. Šimkus, F. Poviliunas, U. Butkaitė, D. Kapšis, A. Varašienė, P. Zinkienė, A. Zalionienė, K. Varašius, A. Aleksienė, A. Medvikienė, A. Mačiulienė, G. Milevičia, J. Lapinskas, B. Kirstukas, M. Arnauckiūtė, J. Šiaulis, J. M. Kavaliauckas, P. Dambliack, P. Marčiukonis, J. Arvinckas, M. Pilipavičia, J. Paleckas, A. Venslovaitė, St. Stravincienė, F. Venslovas, J. Buš, F. Radziukinas, P. Petratis, P. Talandžius, S. Stempelis, K. Maleckas, G. Kelles, E. Janulis, M. Pranaitis, P. Lukošius, J. Dilčius, M. Kar-

puška, J. Kavaliauckas, J. Kazlauckas, O. Butkienė, A. Butkus, O. Kazlauckienė, K. Balčius, M. Supgaila, J. Zalagienė, J. Gavrauckas, K. Kundrotas, W. Slanecuskas, W. Kirbelis, J. Milius, M. Gaučius, A. Šimkus, J. Barškulis, A. Kirpis, P. Murinis, V. Krasincas, (be pravardės arba nenori \$1.00) P. Pauliukonis, J. Pociunas, A. Stankus, A. Kraus, W. Gutauckas, A. Birzaitienė, Sniuksta. Smulkių \$31.25. Labų \$131.25.

Ant-ju atavėju kalbėjo kun. M. Žvalionis. Nuo 10 val. prasidėjo šokiai. Žmonės pilnai užgandinti ir sekančius metus be abejo, bus da geriau atlikta.

Nedėlio, vasario 19 d., bus nuimta paveikslai prie L. M. D. Namu L. Atst. rengiamam Albumui. Paveikslus ims J. L. Senulis.

Taigi širdinga ačiu visiems aukotojams, visiems prisidėjusiems prie rengimo ir dalyvavusiems progrome, "Birutės" chorui ir vedėjui, kurie visai uždyką patarnavo.

Juozas Virbickas.

WESTFIELD, MASS.

Vasario 16-tą, D. L. K. Vytauto draugija, L. P. Sąjunga ir ir A. L. T. Sandaros 13-ta kuopa išvieno surengė apvaikščiųjų tos dienos Lietuvos šventės.

Sv. Kazimiero choras pirmiausia sugiedojo Lietuvos himną: "Lietuva, Tėvyne Musų" iš naujo atgaivino Lietuvos meilę tose širdyse, kuriose vasario 16 dienos išaušimas taip atsiliepė. Vietinis kun. Vasys kalbėjo, aiškinamas, kas dabar yra Lietuva reikalinga, kuomet jau jos laisvę pripažįsta valstijos viena po kitos. Po kalbos choras vėl dainavo. Šį kartą ant estrados pasirodė maža mergaitė apie aštuonių metų amžiaus, šokiškė (toe-dancer) — tai Valejija Pitkinūtė. Jaunutė šokiškė yra gabi, bet jai reikia ritmiško akompanavimo. Ta, kuri jau skambino pianą, nešvelniai skambino, bet dar jauna, tai tikimės, jog ateinančiuose pasirodymuose geriau jai vyks.

Paskiau mažos mergaitės ant estrados šoko "Klumpakojį" ir "Noriu Miego." Buvo smagu matyti tuos šokius, kurie kai kuriose lietuvių kolonijose mažai yra žinomi arba yra stumiami užmirštin. Kodėl? Tai yra mūsų šokiai, ir mes privalome juos mokėti ir pamąčius pažinti, nes yra labai mažai lietuviškų šokių, su kuriais esame susipažinę. Vėliaus gražiai padeklamavo mergaitė: "Aš lietuvaite." Sekė ir daugiau pamąginimų, po kurių kalbėjo gerb. P. J. Kazlauskas, pirmininkas Amerikos ir Lietuvos Audimo Korporacijos iš So. Bostono. Ilgokoje kalboje aiškino, kodėl vasario 16-ta yra ir turi būti kiekvieno lietuviu brangiama, kaip istoriška diena. Ėmė nuo 1918 metų, paliesdamas svarbesnius nuotikius Lietuvos istorijoje, kronologiskai imdamas iki šių metų.

Nežiurint į tai, kad vakaras buvo tarpais taip vėjuotas, jogei žemė su dangumi maišėsi, nes buvo daug sauso sniego, kurį vėjas blaškė ir sukė, žmonių prisirinko veik pilna svetainė.

Lietuvaite.

CLEVELAND, OHIO.

Liet. Nepriklausomybės 4 metų sukaktuvių apvaikščiujimas mūsų mieste negalima pavadinti nusisekusiu. Mat buvo du apvaikščiujimai. Taip išrodo, tarsi būtų ir dvi Lietuvos. Visa kaltė

už susiskaldymą puola ant vietos klerikalų, kurie visai atsiskaitis su priešingus srovės žmonėmis. Tautiečių buvo pastatytos išlygos klerikalams, kuriomis būtų galima drauge rengti apvaikščiujimas. Buvo taipgi pastatyta reikalavimas, kad visos aukos bei tos dienos įplaukos būtų siunčiama Lietuvos Gynimo Komitetui per Misiją. Kaip regis, tai šis reikalavimas ir buvo mūsų dešiniems didžiausia kliūtis, dėl kurios jie atsiskaitė ka nors bendro veikti.

Tada nebuvo laiko suengti kokis didesnis vakaras ir surengta tik draugiška vakarienė, kuri pasisekė labai puikiai. Buvo dainų, muzikos, žaislų ir šokių. Taipgi buvo duodama užkandžiai už tą pačią įžangą. Po vakarienei po kelis žodžius pratarė "Dirvos" redaktorius K. S. Kappavičius ir A. Naučikas apie tos dienos reikšmę.

A. Naučikas nuėmė viso susirinkimo paveikslą. Pažadus valandėlę užbaigta vakaras. Neteko nieko girdėti, kaip pavyko kuniginiam. Bet visgi pasorodo, kad mūsų klerikalams nerupi veikti išvieno Lietuvos reikaluose. Bet dievai su jais! Mes pataikysim ir vieni pasidarbuoti Lietuvos labui.

Te-nis.

AMSTERDAM, N. Y.

Mus kolonijos lietuviai, sulaukę taip brankios dienos vasario 16, apvaikščiujia. L. L. P. Stotis atstovaujanti visas Amsterdamo lietuvių draugystes bei kuopas, pasirupino tos dienos rengimui.

Lietuvių pobažnytinė svetainė apie 8-tą val. vakare prisirinko veik pilnai. Buvo užkviesti miesto žymesni valdininkai, kurie su vietinių klebonų kun. J. Židanavičium, L. Šaulių at. gerb. Žmuidzinavičium suėjo į svetainę. Tuom prasidėjo vakaras. Vietinis sv. Cicilijos choras pirmiausia padainavo Amerikos himną ir kitas naujas lietuviškas tautiškas daineles, už kurias publika dainininkams ir jų vadovui gerb. A. Grigoraičiui atsidėkavojo gausiu delnų plojimu. Lietuviškos dainos, teko pastebėti, ir miesto viršininkams patiko.

Vakaro pirm. buvo kun. J. Židanavičius, kuris savo trumpoje prakalboj aiškino dienos svarbumą, ir perstatė kalbėti vietinių aiškių tautos žiniausių advokatą.

Toliau buvo perstatytas kalbėti L. Šaulių atstovas, Tėvynės gynėjas A. Žmuidzinavičius, kuris pirmiausia sveikino publiką nuo visų Lietuvos Šaulių; publika jam atsakė gausiu delnų plojimu. Taipgi dėkavojo širdingai už suteiktą Šauliams piniginę pagelbą. Sakė gerb. Tėvynės ginėjas, kad jeigu nebūtų amerikiečiai davę pinigines pagelbos, tai vargu būtų lietuviui ir atsigygtų nuo visų priešų. Gerb. Žmuidzinavičius sakė, kad prieš šaulių priklausiusi Lietuvos partijų žmonės, ir visi lygiai kovoja. Teko iš žmonių patėmyti, kad visi, nežiurint katrie nebūtų, bet geri lietuviui, jam labai pritaria ir gerbia. Pašaipoms kokiems "kopusto galviams" tai, žinoma, nepatiko, nes nieko neplevėsavo, rimtai ir išpalengvo kalbėjo.

Aukų surinkta Lietuvos Šauliams \$637 su centais. Kai kurie, girdėjau, po prakalbų dar kiek pridėsią, tokiu būdu iš Amsterdamo, matyt, susidės graži suma taip garbingam tikslui. Pinigus priėmė L. L. P. Stoties išdinininkas.

Buvo priimta rezolucija prieš lenkus už neteisėtą užgrobimą mūsų Vilniaus ir taipgi prašanti S. V. valdžios, kad pripažintų Lietuvos nepriklausomybę. Rezoluciją nutarta nusiųst per Lietuvos Atstovybę Washington, D. C. Vakaras pasibaigė su

Lietuvos himnu ir su sauksmu: Valio! Lai gyvuoja Laisva, Nepriklausoma Lietuva! Lai gyvuoja Lietuvos demokratiška valdžia! Lietuvos kariuomenė ir Šauliai!

Rep. P. J. Lalas.

LAWRENCE, MASS.

"Tėvynės Mylėtojų Draugijos" 7 kuopos susirinkime sausio 15 d. sumanyta ir nutarta, kad užkviest visus Lawrence'o lietuvių draugijas, kuopas ir klubus, ir parapijos prisijusių atstovus sausio 25 d. pasitarti kas link Lietuvos nepriklausomybės 4 metų sukaktuvių apvaikščiujimo. Buvo užkviesta šios organizacijos: A.L.T. Sandaros 12 kp., Lietuvių Ukėšų Kliubas, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 41 kuopa, Motinos Dievo Aušros Vartų Pašelpinė Draugija, sv. Laujino Pašelpinė Draugija, Lietuvos Sunų Pašelpinė Draugija, sv. Onos Moterų Pašelpinė Draugija, Moterų Birutės Kliubas, Amerikos Lietuvių Darb. Literatūros Draugijos kuopa, Lietuvių Moterų Progresyviško Susivienijimo 8 kuopa, Lietuvių Tautos Katalikų Parapija ir sv. Franciškaus Lietuvių R.K. Parapijos klebonas, kad pakviestų krikščionių demokratų draugijas. Visos organizacijos atsiuntė savo atstovus ir T. M. D. 7 kuopos pirmininkas K. Vydunas, kaipo sumaniosios organizacijos atstovas, atidarė susirinkimą, paaiškindamas tikslą ir užklausdamas organizacijų atstovus: "Ar apvaikščiujimas Lietuvos Nepriklausomybės ketverių metų sukaktuvės vasario 16 d.?" Vienbalsiai nutarė apvaikščioti, tikiai Lietuvių R. K. Federacijos skyriaus atstovai pareiškė, kad jie atsiskaitė bendrai apvaikščioti dėl Lawrence'o draugijų iškelto protesto prieš Lietuvos dabartinę klerikaliską valdžią. Antrą priežastį pastatė, kad jie, klerikaliskų draugijų blokas, yra surengęs iš pereinoto rudens vasario 16 dienai apvaikščiujimą Lietuvos nepriklausomybės 4 metų sukaktuvėms. Dėltų dviejų priežasčių ir atsiskaitė bendrai rengti.

Lawrence'o organizacijų atstovų konferencija priėmė jų atsisakymą ir nutarė rengti sukaktuvių apvaikščiujimą be klerikalų. Kadangi Vasario 16 d. buvo darbo diena, tai pasirinko būdą apvaikščiujimo suengti prakalbas, pakviestus Lawrence'o vietinius kalbėtojus ir Lawrence'o lietuvių choras, kaip tai: P. Marijos ir Liaudies, ir vieną kalbėtoją iš kito miesto, ne iš tolimo, tik iš Bostono ar dar artimesnio, kad nepadaryt didelių iškaščių.

Bet pateko į komisiją radikališko plauko asmens, tai ir norėjo, kad jų plauko kalbėtojas parsitraukt. Tas jiems ir pasi-sekė padaryti. Prisiartinus minėtam vakarui, pirmininkas atidarė programą, pakviesdamas P. M. chorą pagėdot Amerikos ir Lietuvos himnus. Potam Daktaras K. Mikolaitis pasakė įžanginę prakalbą anglų kalboje, su pažindindamas miesto majorą su Lietuvos praeitimi ir dabartiniu stoviu. Baigdamas kalbą perstatė miesto majorą p. D. W. Mahoney. Majoras kalbėjo daugiausia apie šią šalį, bet gi ir Lietuvai išreiškė didelę simpatiją.

Po majoro kalbėjo L. S. K. Parapijos klebonas kun. S. Šleinis, kuris gana gerai apibūdino Lietuvos praeitį ir dabartinį padėjimą. Ragino aukuoti Lietuvos reikalams. Po jo prakalbai buvo padaryta pertrauka ir renkamos aukos. Aukų surinko 48 dol. Padengus lėšas, pasiuntė Lietuvos Šauliams 3,775 auksinų. Pertraukoje dainavo P. M. choras po vadovyste p. Diržio. Dainos buvo pritaikintos ypatin-gai tam vakarui.

Potam kalbėjo vietinis lietuvių daktaras K. Mikolaitis, lietuvių kalba, kuri publikai patiko, nes nesigailėjo pipirų Lietuvos ir Amerikos lietuviams šmugelinkams, ragindamas lietuvius amerikiečius prie kultūriško susipratimo, kad už koiones neduotų savo sunkiai uždirbtų dolerių, kaip tai Lietuvos šmugelinkų pasiuntiniui kun. Garmui, kuris žmones daugiau susipratusių išvadina ižeidžiančiais vardais, žadėdamas, už jų pačių sudėtus pinigus į Tautos Fondą įtaisyti kartuves. Toliau prirodė, kad per paskutinius ketverius metus Lietuvoje aubona, ir kausykla buvo pavers-tos į politiška estradą, agituojančią už K. Demokratų partiją, pasmerkė Lietuvos užsienio reikalų ministerį kun. Purickį už gabenimą kontrabandos į Rusiją, kur turėjo maitas eiti į Lietuvos valstybinį iždą, o įsiai kimšo į savo kišenių pinigus, pats budamas ministriu ir kunigu. Ir priminė, ar gali kas užtikrinti, kad kunigai Lietuvoje neorganizuos arkliaivių šaikas. Daktaro kalba klausytojams labai patiko, nes daktaras padarė sveiko juoko.

Paskutinis kalbėtojas buvo iš Brooklyno "Laisvės" pastogės kaž-koks Mizara, kuris grynai atsidavęs Rusijos rojaus įsteigėjams. Jo kalba buvo nevadovaujama jo paties protu, nes atsimėšė didelį skurinį maišą, prikimsčią visokių radikaliskų šlamštų ir pradėjo savo "spyčių", primindamas, kad Lietuvai laisvę iškovoję ne Lietuvos žmonės, bet Rusijos revoliucija. Bet kodėl Lietuviai kariavo su Rusijos revoliucionieriais, to tai nepasakė, tikiai sakė, kad Lietuvos gyvena dvarponiai ir kunigai, o darbininkai visi kalėjimuose. Į nupeikė Lietuvos Šaulius užtai, kad jie sunaikino Lietuvoje Darbininkų Profesinę Sąjungą, kuri buvo pinigiskai stiprinama iš Rusijos, ir tais laikais vadovaujama Rusijos šni-kais. Jam kalbant kilo svetainėje suirutė, ir pradėjo publika skirstytis. Kiti iš publikos pradėjo reikalauti, kad sustotų kalbėjęs tokius dalykus, ižeidžiančius ir žeminančius Lietuvos garbę. Jo kalba patiko tikiai radikalams ir jų pasekėjams. Paskiaus tasai kalbėtojas ižeidė Amerikos ir Lietuvos vėliavas, rodydamas pirštu į jas sakė: buržujų ženklai. Tuom ir pasibaigė jo kalba, kuri suerzino publiką ir rengėjams tas kalbėtojas padarė iškaščių \$19.35, kuriuos jam pamokėjo. Tuomi ir pasibaigė Lietuvių Tautos šventė, vasario 16 diena.

Kalvio Sunus.

RACINE, WIS.

A. L. T. S. 35 kuopa ir T.M.D. 121 kuopa, buvo surengusios gražų paminėjimą ketverių metų Lietuvos Nepriklausomybės. Vasario 16 d. Union Hall vakare įvyko prakalbos. Buvo pritaikintas tai šventei tinkamas programmas, kurį išpildė šie asmens: pp. Pėtkiūtės padainavo "America" ir "Lietuva, Tėvyne." Po himnu dar padainavo "Kur bakūžė samanuota." Po dainų sekė deklamacijos — Albertas Klapatauskas padeklamavo: "Te gyvuoja Tauta žemelė prigimta." Ona Medžiūtė: "Aušta Rytas." Brunė Klapatauskaitė: "Lietuvos Gražybės" ir "Nemunas." Dr. C. Kasputis atvykęs iš Chicago pasakė pritaikintą tam vakarui prakalbą, trumpai perbėgdamas lietuvių 500 metų vargas. Nurodė, kaip prasidėjo lietuvių judėjimas ir vėliaus prieita prie apsiselbimo Nepriklausomybės. Suminėjo svarbesnius faktus dabartinio laiko, kurie yra skaudūs net prisiminti, kad klerikalai, nepaisydami Lietuvos laisvės ir piliečių gerovės, užėmę valdžioje vietas, vieton-

dirbti teisingai, varo šmugelius, paskiria didžiausius "paleistuvius" į svarbesnes vietas, kurie iš pašaukimo ir savo darbais žemina svetimtaučių akys visus lietuvius, ir tik dėka kunigų tokiam elgesiui dar neatgautas sostapilis Vilnius ir neprijungtas Klaipėdos kraštas. Priminė ir apie Lietuvių Politinį Iždą, kvietė klausytojus aukuoti, nes tas Iždas bus tvirtovė kovai prieš klerikalizmą kaip čia, Amerikoje, taip ir Lietuvoje.

Kad klerikalai Lietuvoje steigia kartuves laisvai manantiems žmonėms, mes progresyvi vi-suomenė, ypač Sandariečiai, ar-dysime kunigų kartuves ir juos pačius pasiūsime į Romą su jų visomis "kartuvėmis."

Rinkta aukos. Aukojo šitie piliečiai: M. Kasparaitis \$11.00, Dr. C. Kasputis \$6.00, J. Pilipas \$5.00, Mikas Vijunas \$2.00, A. J. Klapatauskas \$1.50, P. Pocius \$1.00. Viso su smulkiomis aukomis surinkta \$30.00 ir nusiųsta į L. P. Iždą Dr. A. Zimantui.

Sandaros 35 kp. ir T. M. D. 121 kp. padengė išlaidas, kurių buvo \$19.50. Atsižvelgus, jog didžiausia bedarbė viešpatuoja pas mus, pradžia padaryta gera. Ateityje taipgi bus renkamos aukos į Politinį Iždą.

Surinkus aukas, buvo skaityta rezolucija, kuri vienbalsiai priimta. Rezolucija, t-pumpai tariant, tokia: meldimas S. V., kad pripažintų Lietuvą ir sykiu protestas prieš lenkus, kad paliuosuočių Vilniaus lietuvius nuo kankinimo ir patį miestą ir visą Vilniaus kraštą apleistų kogreidžiausia p. J. Rumbutis atspausdina 5 kopijas priimtos rezolucijos ir nusiųst Lietuvos atstovui, S. V. Sekytoriumi, S. V. Prezidentui ir Wisconsinio valstijos senatoriams ir kongresmanui. Taipgi įteikta vietos laikraščiams knyga "Lithuanian Resignation" ir po kopija rezolucijų.

Ant ryt jaus, vas. 17 d., vietinis anglų laikraštis "Racine Journal News" aprašė gražiai lietuvių apvaikščiujimą ketverių metų Nepriklausomybės ir ištisai pataipino priimtas rezolucijas. Viskas nusisekė gerai.

Buvo nekas, kad ir šių draugijas buvo aukos po bendro darbo. Tam tikslui buvo pasi-stos atvirutės, kviečiant, kad atsiųstų atstovus į susirinkimą sausio 22 d. Ant Sandariečių pakvietimo gauta dvi atvirutės: viena nuo Altoriaus Dr-tės vietinės žinomos kaip karšta davatkėlė A. Ziznunkaitės, kuri tiek buvo draši, kad pasirašė po atvirute savo vardą; ji apgailestavo, kad Lietuvos labai šaukiamas susirinkimas ir šaukėjus davatkiskais žodžiais išvadino. Kita atvirutė gauta, bet nebuvo nei parašo ir iš kokios draugijos. Norėta žmogelio pasakyti, bet nebuvo galima išskaityti ką kitos draugijos atsakė tyėjimu. Pamatę mus apskelbimus, tuoj šoko mums užkirsti rengiamas prakalbas. Vietinis kunigėlis A. D. (kas jam visai nepridera) po vamokso vas. 12 d. bažnyčioje pagarsino, kad visi lietuviui susirinkti į bažnytinį sklepą Vas. 16 d. Busią koncertas, prakalbos ir šokiai. Antradienį pasirodė ir apgarsinimai, kad tik atitraukus kaip nors lietuvius nuo Sandariečių rengiamų prakalbų. Vas. 16 d. vakare Racine'o lietuvių, ačiu Romos agentams, šventė Lietuvos Nepriklausomybę dviejose vietose. Progresyviška visuomenė skaitlingai susirinko į Union Hall į Sandariečių suruoštas prakalbas, pėrėmė L. P. Iždą su \$30.00 ir išnešė tinkamas rezolucijas. Mus apvaikščiujimą visas miestas žinojo, aprašė tinkamai anglų laikraščiai. Kartuvių garbintojų prisirinko į bažnytinį sklepą visai mažas būrelis ir jokie iš kitur kalbėtojo nebuvo, buvo tik vie-

tos kunigas, kuris aiškino apie "spešelių" agentų nuneštus lietuvių pinigus.

Tad galima sulyginti, kurie daugiau nori Lietuvai gerovės, ir kurie pasiryžę kliudyti, darydami visokias kliūtis Lietuvos darbuotojams, kad ko mažiausia paramos suteikus Lietuvai. Kas stovi ant kelio progresui? Kas rengia Lietuvoje kartuves? Klerikalai su savo klapčiukais. Tad šalinimės nuo jų, neremkime nei su supuvusiu skatiku, nes kunigai yra mus Tautos priešai.

Vaidyla.

PROVIDENCE, R. I.

Vasario 16 d. š. m. Paiače Casino salėje įvyko apvaikšiojimas Lietuvos Nepriklausomybės 4 metų sukaktuvių. Nors tą vakarą oras buvo labai šaltas, tačiau publikos prisirinko beveik pilna salė. Įžanga buvo 25c. ypatai. Vakaro vedėju buvo vil. Petrauskas.

Pirmiausia keliatas lietuvių, buvusių šioj salėj kareivių uniformomis apsilikusių, atnešė aplink salę Amerikos ir Lietuvos vėliavas, tarp kurių buvo dvi mergaitės, pasipuošusios tam tikrais drabužiais, iš kurių viena įvaizdino Ameriką, o antra Lietuvą. Vėliau parapijinis choras sugiedojo Amerikos ir Lietuvos himnus. Po tam buvo prafalšos. Kalbėtoju buvo penkis. 13 eilės kalbėjo: vietos kun. Čiapiukas, J. Neviackas iš Bostone, M. Kerbelis, Adv. Simons (žydas) ir kun. Kavaliauskas iš Worcester, Mass., kiekvienas iš jų trumpai primindamas Lietuvos praeitį ir išreikšdami džiaugsmą su aukus Liet. Nepriklausomybės 4 metų sukaktuvių. Adv. Simons pasmerkė Lenkiją už jos žiaurios pasielgimus su kitų tautų piliečiais.

Po viskam buvo traukiamos fotografijos salėje susirinkusių. Aukų Lietuvai, praskaitant įžangą, surinkta \$76.90.

Ed. Čiočys.

Paragrafas Aštuntas.

Pereitame "L. Ukininko" numeryje skaitytojai rado įdėję Lietuvos Socialistų Liaudininkų Demokratų ir Valstiečių Sąjungos St. Seimo Frakcijų deklaraciją, paskelbtą šių metų sausio 13 dieną St. Seimo posėdyje.

Toje deklaracijoje yra išdėstyta kuo vaduodamies L. S. L. D. ir Valst. Sąjungos atst. St. Seime, nors ir mažumojie budami, sutiko su krikščionimis demokratais "eit į valdžią" sudaryt koalicinį Ministerių Kabinėtą, duodami savo narį net Ministerį Pirmininką, — kaip toks su krikščionimis demokratais bendravimo vyko, dėl ko tolimesnis bendradarbiavimas pasidarė negalimas ir dėl ko minėtos frakcijos priverstos yra griebtis galutinų priemonių — atsaukti Ministerių Pirmininką Dr. K. Grinių iš Ministerių Kabineto, tuomi sudedant visą atsakomybę už šalies likimą, jų darbus ir vedamąją politiką bei reformas vienam krikščionių demokratu blokui.

Tenai yra paminėtas ir tasai nelemtasis "§ 8" dėliai kurio visas tas perversmas įvyko.

Čia aš trumpai aprašysiu, kaip tas viskas atsitiko.

Jau pereitame "L. U." numeryje str. "Iš St. Seimo" buvo rašyta, kaip tasai perversmas prasidėjo. Kada V. Sąjungos ir S. L. D. Frakcijos užprotestavusios prieš § 8, kartu su soc. demokratais demonstratyviai apleidė posėdžių salę ir tuo sutrukdė skubotą § 8 priėmimą (žiurėk Dr. K. Grinių kalbą 7 ir 8). Po to mes buvom įsitikinę, kad kr. dem. šiaip ar taip to incidento tydomis nepraleis, jei ne visai išmes, kaip mūsų reikalaujama

buvo, tai bent ims derėtis ar bent atsiklaus, kokias išvadas iš to mes žanom daryti. Bent taip paprastai budavo.

Bet praėjo trečiadienis — atėjo ketvirtadienio vakaras — iš krikščionių demokratų bloko jokio pasiulymo mūsų frakcijoms nėra! Tuomet 7 val. vakare, sausio 12 dieną V. T. ir S. L. D. frakcijų posėdy galutinai buvo formulota ir apsvarstyta minėtoji deklaracija ir nutarta, jeigu krikšč. dem., nepaisydami mūsų protesto, "§ 8" priims, paskelbs ją St. Seime mūsų rinkėjų, darbo žmonių ir visos Lietuvos visuomenės žiniui.

Penktadienį, sausio 13 dienos posėdin mes rinkomės įtemptais nervais, nes kai kuriuos mūsų draugus tokiai atkaklūs krikščionių demokratų tyklėjimas tiesiog nervino, ir jie pradėjo manyti, ar neturi krikšč. dem. kokio slapto plano, kaip tą "§ 8" pravest, ar neiškirs jie mums netikėto šposo!...

Posėdis prasidėjo pavėlavęs; po valdžios atsakymų į atstovų paklausimus, tuoj imta žemės Reformos "§ 8" svarstyti. Mūsų frakcijoje nerimsta! Mes manėme, kad šis "§ 8" mažų mažiausia užims visą šios dienos posėdį — jei ne daugiau, o čia tuojuos paskelbia: "diskusijos baigtos, žodį turi referentas." Referentas krikšč. dem. vienas lyderių — K. Ambrazaitis truputį pakalbėjo, šiek tiek nusistebėjo iš mūsų protestų ir einame balsuojant... Vos susigrįbė musiškiečiai dėl balsavimo motyvų gauti žodį ir dar kartą pareikšti tai, kas buvo mūsų frakcijų sausio 10 dieną prieš apleidžiant posėdį pasakyta (žiurėk atst. Radio kalba prie balsavimo motyvų). Išėina krikšč. dem. atstovas Starkus ir pareiškia, kad jis ir jį blokas "ramia sąžine" balsuos už "§ 8," nes jo supratimu tik § liečias ne visus Lietuvoje buvusius ar esančius vienuolynus, kaip ten aiškiai rašoma, bet tik tai kokius 2—3 su žeme apie 160 dešimtinių!... Vietose kyla triukšmas, klausiami "kodėl taip neparasėtė savo pataisoj apie bažnytinių žemių fondą?" kodėl dumiate Seimui akis! Bet tas nieko negelbsti. Balsuojame, ir 41 krikšč. dem. balsu prieš 36 V. S. S. L. ir S. D. su keliais nepartinųjų balsais, "§ 8," su krikšč. demokratų pataisa, apie vienuolynų žemes bei triobas ir bažnytinių žemių fondą — priimamas tokioji redakcija!

"§ 8." Bažnyčių, vienuolynų ir kitų bažnytinių įstaigų žemės, kurios buvo rusų vyriausybės atimos ir kurios 1919 metų balandžio 4 d. įstatymu imamos valstybės žinion, žemės reformos reikalui imamos tais pačiais dėsniais, kuriais imamos privatinų savininkų žemės, paliekant toms tikiybiniams įstaigoms, iš kurių rusų vyriausybė buvo atėmusi tą pat žemės normą, kuri duodama privatiniams savininkams. (2 §)

Esamos bažnyčios vienuolynas ir kiti jų triobėsiai gražinami toms tikiybiniams organizacijoms, iš kurių jie rusų vyriausybės buvo atimti.

Nesant šiame paragrafe minėtų tikiybinių įstaigų ar organizacijų Lietuvoje, minėtoji žemė ir triobėsiai atiduodami į atatin-kamą dvasinių vyriausybų bažnytinį fondą.

Pastaba: Jei minėtoji šiame § žemė perėjo į privatinų asmenų rankas, tai einama šio įstatymo § 1.

ri, tačiau, užsitęsė 2 ir pusę val. Mat dabar krikšč. dem. pravėdė jau savo § 8 pradėjo su mūsų frakcijomis derybas apie § 8 "panaikinimą."

Žinoma, kad už tai mes susilaikytume savo deklaraciją skelbti ir liktume toliau su jais valdžioje bendradarbiauti...

Bet čia, kaip krikšč. dem. blokas prieš to § 8 priėmimą, taip mūsų V. S. ir S. L. D. blokas jį priėmus pasirodė nepermalduojamas, ir atsakė: "kur buvot ponai po mūsų pareiškimų sausio 10 ir šiandien 13 prieš tą § 8 balsuojant? kas įvyko tą reikia užprotokoluot — deklaraciją skelsim, o apie visokius panaikinimus ir atmainas galėsime kalbėtis — atsakė musiškiečiai. Deklaracija buvo paskelbta. Tokiu būdu mūsų su krikščionimis demokratais koalicija užkliuvus už vienuolynų žemės fondo § 8 — griuvo. Po to prasidėjo derybos apie to § 8 "anulavimą" ir kitus mūsų deklaracijoje išdėtus reikalavimus, bet kiek galima spręsti iš jų (krikšč. dem.) sausio 17 d. "atsakymo" vargu iš tų šiaudų bebus grūdų...

Po tokio "atsakymo," Dr. Grinius padavė Valst. Prezidentui atsistatydinimo pareiškimą. V. Sąjungos ir Soc. Liaudininkų Demokratų Frakcijos neatsisakymas nuo tolimesnio koalicijos darbo yra pasiryžusios žemės Reformos ir švietimo reikalų — savo reikalavimus ginti griežtai, panaudojant visas parlamentares kovos priemones savo teisėms apginti. Šiaip elgdami mes tikimės ir mus rinkusių Lietuvos darbo žmonių valstiečių, bežemių ir mažžemių užuojautos ir pilno pritarimo.

K. R. ("Liet. Uk.") K. R.

Carmen.

(Sek 3 pusl.) —Suprask, tu nemoki nė žodžio ispaniskai ir nepažįsti manęs.

Tada atsigrįždama į anglą ji sako:

—Aš vis tau sakiau, kad jis yra Basque, išgirsi keistą tarmę. Kaip kvailai jis išrodo, ar ne? Galėtum manyti, kad jis yra katė, nubaidyta nuo lašinių.

—O tu — aš atsakiau savo kalboje: — išrodai kaip pasiputius karalienė, ir aš turiu didelį patraukimą perskrosti tavo veidą po tavo mylimojo akių.

—Mano mylimojo! — ji sušuko: — tai tu pats vienas tą suradai. Ir tau pavydu dėl to kvailio? Tu da didesnis žiopylis nei kaip tu buvai prieš mudviejų vakarą Candilejo gatvėje. Nejaugi tu, kvailys koks tu esi, nematai, kad aš vedu Egipto reikalus prakilniausiu būdu? Šie namai yra mano; šio šeško aukštinai bus mano. Aš vesiu jį už nosies ir nubugdysiu ten, iš kur jis nepabėgs.

—Ka su manim — aš atsakiau: — jei tu vesi Egipto reikalus da ilgiau šitokiu būdu, aš padarysiu ką nors, kas užkirs kelią tau vėl taip pradėti.

—A, šitaip! Ar tu mano rom, kad tu man gali liepti? Vien-Akis nespriešina. Ir ką tu čia matei? Ar tu neturėtum džiaugtis, kad tu esi vienas iš tų, kurie gali vadintis mano minchorro?

—Ką jis sako? — paklausė anglas.

—Jis sako, kad jis ištroškęs ir galėtų suvalioti gerą gėrimą — atsakė Carmen'ą. Paskui ji užvirtė ant sofos, kvatpdoma iš savo vertimo.

Pone, kada ta merga juokėsi, veltu buvo protingai kalbėti. Visi su ja juokėsi. Didis anglas irgi juokėsi kaip kvailys, koks jis ir buvo, ir liepė savo žmonėms atnešti ką gerti.

—Matai tą žiedą ant jo pirš-

to? Jei tu nori, aš tau jį duosiu. Bet aš atsakiau:

—Aš duočiau savo pirštą, kad turėti tą ponaitį ant kalno, kur mudu abudu turėtume po maquila' rankoje.

—Maquila? Ką jis mano? — paklausė anglas.

—Maquila! — atsakė Carmen'ą da vis juokdamasi: — Maquila yra apelsinas. Ar ne keistas apelsinui vardas? Jis sako, jis norėtų, kad tu valgytum apelsiną.

—Taip? — atsakė anglas: — Labai gerai, tegu jis ryto atneša daugiau maquilų.

Mums bekalbant, tarnas paskelbė pietus. Tada anglas pasiulė savo ranką Carmen'ai, tarsi ji pati negalėtų paeiti, ir numetė man pištalieta. Carmen'ą visą laiką besijuokdama, sako man:

(Bus daugiau.)

BIZNIERIAI GARSINKITĖS "SANDAROJE."

Advertisement for BAMBINO baby products. Includes text: "Nereikia daugiau kankintis be miego per istisas naktis su verkiančiu kūdikiu." and an illustration of a baby.

Advertisement for Lietuviška Aptieka. Text: "Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visus eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknu."

Advertisement for Žiemos Vakarams. Text: "Sulaukus šaltos žiemos vakarus kiekvienas juos praleidžia namuose. Tad, kad nepraleistų juos veltui, ir kad įsigyti dvasinio peno, patartina perskaityti šios knygos."

Advertisement for Laiškai Lietuvon. Text: "Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popiero, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškam popierių su gražiomis kvietkomis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar atspausdinome. Kaip va: LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; I TE TYNE; MUSU VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvynė Musų); ATMINIMAS LIETUVOS; SKUBEKI LAISKELI; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BROJAI."

Advertisement for PLATINKITE. Text: "TEVYNĖS GYNEJŲ — SAULIŲ LAIKRAŠTĮ "TRIMITA." "TRIMITA" leidžia Lietuvos šaulių Sąjungai, kuriai rūpi ne bet kurių atskirų partijų ar luomų reikalai, bet Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės gynimas ir demokratinio jos sudėdymo tobulinimas ir stiprinimas."

Advertisement for VISUOMENEI SVARBU!. Text: "Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasiliauskas padėjo Susivienijimo L. R. K. A. 40.000 dolerių. O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar žingeidusių dalykų! — "VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGA" po du kartu į mėnesį. Rašyk: "VANAGAS," R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

Advertisement for AR ŪZRAŠEI "SANDARĄ" SAVO GIMINEI Į LIETUVĄ, JEI NE, TAI KODĖL NE? Text: "TRIMITAS" eina kartą į savaitę, 32 puslapių knygelėmis. Jo kaina Amerikoje: metams 4 doleriai; atskiras numeris 10 centų. Lietuvoje: metams — 96 auksinai; atskiras numeris 2 auksinai. Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 26.

Advertisement for \$30.00 Dykai. Text: "Apaukuotas laikrodėlis ant 21 akmenų ir lėnsiugėlis del motėrų ir vyrų. Norėdami supažindinti su mūsų tavoru, mes išdailinsime 500 tų geriausių laikrodėlių dykai. Del daugiau informacijų ir del katalogo, prisijuskite už 12c. stempų į PEARL TRADING CO., Box 123, 189 Pearl St., New York, N. Y. Tel. S. B. 2488"

Advertisement for Dr. J.C. LANDZIUS - SEYMOUR LIETUVIS. Text: "Gydytojas ir Chirurgas 506 Broadway, S. Boston. Valandos: 9-11, 2-4, 7-9. Tel. S. B. 2488"

Advertisement for Dr. Paul J. Jakmauh (Jakimavičius). Text: "Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare. 509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass. Telephone South Boston 502"

Advertisement for Dr. Ignotas Stankus. Text: "1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa. Lietuvis Daktaras ir Chirurgas. Valandos: Nuo 9 iki 10 A. M. " 3 " 5 P. M. " 7 " 8 P. M. Nedeliomis " 10 " 3 P. M."

Advertisement for H.S. Stone O.D. Text: "Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius. 399a Broadway, Farpe E ir F gatviu. South Boston. Tel. So. Boston 270. DR. JOHN MacDONNELL, M. D. Galima susikalbėti ir lietuviškai. Ofiso valandos: Rytais iki 9 val. Po pietų 1 iki 3 Vakaraš 6 iki 9. 536 Broadway, So. Boston."

Advertisement for Dr. Tessmer DENTISTAS. Text: "306 Main St., Worcester, Mass. viršui "Iver Johnson" kautuvė. Patyres dentistas, priems mos kainom. Atdara subatom po pietų. Nedeliomis pagi sutartį. Telephonas Park 3311"

Advertisement for F. KLEIN L. HOFFMAN Lietuviška Krautuvė. Text: "BUFFALO FURNITURE STORE Furniture Repaired and Postering 579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515 Home address: 23 Chadem St. NEW HAVEN, CONN."

Vietos žinios.

Labdarystės Koncertas.

Nedėlios vakare Lietuvių Name buvo L. L. Draugijos koncertas. Žmonių buvo kupina salė. Programą išpildė D. L. K. Gedemino benas vadovaujant p. P. Krauciūniui, "Gabiljos" choras ir kvartetas, solistai p. Janauskas ir kiti. Kalbėjo V. Ambrozaitis. Tikslas buvo duoti veltui koncertą ir vėliaus buvo rinkimas aukų dėlei naujų kedžių L. L. Namu. Aukų suriškta \$50. Sulyg programo ir žmonių skaitliaus permažai aukų — permažai žmonės rūpinasi savais reikalais. Ką darytų visi tie, kurie naudojami tuo Namu, bet jo naudai nedirba, jeigu to namo žiandien netektume?

Abelnai imant, vakaras iš artistų pusės nusisekė gerai. Priklauso pagarbos žodis benui ir jo vadui F. Krauciūniui ir "Gabiljai." Visi veltui dalyvavo programe L. L. Namu.

S. Mockus.

RAČIUNO PAVEIKSLAI.

Vasario 26 d. So. Bostone gerb. A. T. Račiūnas rodė judamus paveikslus iš Lietuvos. Šiuose paveiksluose parodė daug puikių Lietuvos vaizdų, kaip tai: Lietuvių įėjimas į Palangą, Kalvarijos atlaidų apvaikščiėjimas, Lietuvos Saulius, Kariuomenė ir Geležinio vilko burius. Žodžiu sakant paveikslai yra labai įdomūs ir kiekvienas juos pamatęs gauna daug naujų įspūdžių.

Rep.

LIETUVOS ŽINIOS.

ZIAURUMAI VILNIUJE IR EKSCESAI PROVINCIJOJ.

VILNIUS. Eks. II. 1. (Elita). Be patrektų jau grynų faktų apie Vilniaus lietuvių ir gudų visuomenės darbuotojų suėmimus tenka pastebėti, numinint pavardžių (galėtų pasunkinti suimtujų padėtį) lenkų policininkų nekulturingą elgesį su daugeliu suimamųjų.

Beldžiantis į vienos lietuvių įstaigos butą ir tarnaitę klausiant kas, nieko neatsakoma, o išmušama durys, sulaužoma arba atidaroma pritaikomais raktais spintos, paimama daiktai ir t. t.

Kitoj įstaigoj, nesant šeimininko, elgiamasi mandagiai, ir tik iki jam atėjus užantspauduojami daiktai. Bet vis dėlto paimama keletą simtų auksinių; norima paimti visus lietuviškus spausdinius, bet kadangi jų labai daug, paimama tik keletas knygų.

Iš X paimama net Lietuvos valstybės atgimimo darbuotojų albumas. Iš Y nesant namie paimama skalbiniai, drobės, auksiniai daiktai, drabužių eilė ir keletas butelių degtinės. Pas Z suvalgoma, ką rasta valgomu ir labai džiaugiamasi radus vieną seno bolševikų laikraščio numerį.

Pas V, jam gulint lovoj ir turint — 39° karščio, daroma krata, surašoma protokolas, kad korrektingai elgtasi, duodama jį ligoniui pasirašyt, o paskui paimama surastieji vertybės popieriai (akcijos).

Gaunama įspūdžio, kad visų kratų tikslas buvo įtarti lietuvių ir kitų tautų suimtuosius komunizme, kad paskui būtų galima imtis griežtų represijų prieš visus nelenkiškai manančius piliečius.

Karakteringas tuo atžvilgiu lenkų dešiniųjų laikraščių ("Rzeczpospolita") sakymas, net vyskupas savo asmeniui pridengiąs komunizmą, nes laiką pas savo tarną "komunistų sim-

patiką" ir todėl jam reikia pasišalinti.

Paskutinėmis dienomis jau gaunama žinių, kad suėmimai nusistačiusių prieš Vilniaus lenkų seimą jau eina Ašmenos ir Lydos apskrityse ir kad ten su suimamaisiais elgiamasi žiauriau, negu Vilniuje.

Švenčionių lietuvių gimnazija vis dar uždaryta ir uždarymas oficialinai motyvuojamas tuo, kad gimnazijos valdžia nedavusi švietimo departamentui reikalingų žinių. Dabar gi žadama leisti gimnazijai pradėti darbą tik tuomet, kai busią patiekti kiekvieno mokytojo ir mokinio gimimo metrikai ir oficialūs įrodymai, jog jie esą gimę Vilniaus srity. Tai daro daug sunkenybių vėl pradėti mokslą, nes mokiniai išsiskirstę po sodžius, reikia su jais susirašinėti, o sutelkti juos bus galima tik patiekus valdžiai reikalaujamus dokumentus. Vis dėl to tikimasi greitai laiku pradėti darbą, jei nebus statoma naujų kliučių.

Tečiaus Vilniaus lietuvių upas nėra blogas, jie dirba savo kultūrinį darbą giliai pasitikėdami savo įiegomis ir savo neprasižengimu su teise.

VILKAVIŠKIS Ek. Sausio 24 d. Šaulių Sąjungos bute įvyko visų vietos organizacijų atstovų pasitarimas dėl apvaikščiavimo Vasario 16 d. Tai diena, be pamaldų, parodo ir eisenų, nutarta bendrai pruošti du scenos vaidinimus: dienos metu pastatyti "Rytojaus Dieną," o avakare — "Svintant" ir gyvųjų paveikslų. Šaulių Sąjunga, šimet geriau susiorganizavusi, ruošias šventę ypatingai pasižymėti. Visi burliai taisosi savo vėliavas.

PILVIŠKIAI Ek. Sausio 25 d. Pilviškiuos nors ir šalo, bet į muge susirinko gana daug žmonių. Javų ir produktų buvo labai maža. Rugių kaina c. — 170—180 auks., kviečių 300 — 310 auks., miežių apie 200 auks., gyvos kiaulės mėsos pudui 390—400 auks., sviesto svarui 32—34 auks., dešimčiai kiaušinių 25 — 27 auks.

Pilviškiuose buvo iki šių metų apie dvidešimt smuklių. Nudžiugo pilviškičiai išgirdę, kad valdžia po Naujų Metų čia paliksianti tik 5 smukles. Bet, smuklių savininkams ir valščiaus tarybai (ne visai) pasidarbavus, jau turime vėl visą tuziną ir dar manoma kad atsidiarys ir daugiau.

ALSĖDŽIAI Ek. (Telšių ap.). Alsėdžių miestelis ir valsčius yra šiek tiek apšvięties kampas. Turima miestely pora mokyklų, o kaimuose dar yra keletas. Keliolika lanko net gimnaziją Telšiuose. Yra bent pora organizacijų: "Pavasarininkų" ir "Valstiečių Sąjunga."

Bet taip pat yra ir nupuolęs miestelis. Turi keturias viešas smukles, o dar daugiau slapčių.

Jos gerai laikomos. Girtų visuomet čia pamatysi. Blaivybės klausimas visai pamirštas. Seniau buvęs čia blaivybės skyrius ir gerai veikęs; net savo turto turėjęs. Dabar belikę vos keli nariai, kurie likusį turį 4,000—5,000 auks. vertės, maną atiduoti besikuriančiam šaulių buriui.

Senai norima čia įkurti šaulių burs. Tečiaus daug sunkenybių yra iš valščiaus valdybos ir milicijos pusės. Ypač jo nenori smukulninkai, kurie mato, kad gali nustoti savo puikaus amato.

Girdėtis nusiskundimų ir esamų milicininkų.

AUKŠTŪJŲ KARININKŲ KURSŲ IŠLEIDIMAS.

Sausio 29 d. mūsų kariuomenė šventė dar vieną savo šventę. Tai buvo išleidimas pirmosios laidos — 50 žmonių — Aukštųjų Karininkų Kursų. Tečiaus toji šventė turėjo ir plačios visuome-

nės reikšmės, nes tie kursai užmazga, ir rimta užmazga, mūsų Karo Akademijos, kas duos galybę pakelti kokybę mūsų ne-skaitlingos tiekybe kariuomenės. Dideliu vargu įsteigti 1921 m. pavasary kursai, nežiurint įvairių bendrų ir net politinių kliučių, išsivystė į rimtą mokslo įstaigą. Išleisti baigusius kursus susirinko pietums gausinga karininkų šeimyna, dalyvaujant ep. Valstybės Prezidentui A. Stulginskiui, Ministeriui Pirmininkui dr. Griniui ir dar keliems valdžios ir visuomenės atstovams. Širdingose kalbose buvo pabrėžta ypatinga kursų reikšmė mūsų valstybei ir kariuomenei, 30 sausio kursantai surengė išleistuvių šeimyninį vakarėlį.

AR TURI \$1,000 ĮDETI Į BIZNĮ?

Restoranas geriausioj vietoj ant Broadway, So. Bostone. Kadangi savininkas neturi laiko tą biznį prižiūrėti, tai parduos jį už labai žemą prekę. Dėl platesnių žinių kreipkitės prie LITHUANIAN AGENCY B. Kontrim 361 W. Broadway, So. Boston, Mass.

BUK SAVININKAS NAMO TUREDAMAS \$400.

Su \$400 galima papirkti 4 šeimynų namą suįtaisais ir krautuve. Randos neša \$46 į mėnesį. Prekę tiktai \$3,000. Savininkas nori išvažiuoti, taigi parduoda su tokiu mažu įnešimu. Dėl platesnių žinių kreipkitės prie B. KONTRIM 361 Broadway, So. Boston, Mass. Tel.: So. Boston, 605 or 1337

PRANEŠIMO ŽODIS.

Semeliškės, Sausio 26, 1922. Gerbiamoji Baltic States Finance Corporation linkiu dėl Jumi viso labo. Kelionę turėjau gerą, visur ir viskas buvo parupinta. Hotelis, pasų vizavimas, ir per muitines buvo kogeriausiai. Vadovai yra atsakanti žmonės, ir su jais gali padaryt ką nori, pasipirkt reikalingų daiktų, arba patarimų gaut ir taip toliau. Patariu ir kitiems draugams norintiems į Lietuvą važiuoti kreiptis prie šios BALTIC STATES FINANCE KORPORACI-JOS, 357 Broadway, So. Boston, Mass., nes čia sutvarkyta viskas kopuikliausia. Lietuva dabar atrodo neblogiausia nors aš gyvenu pafrontu. Linkiu gerų dienų M. Gendrolui, J. Valukoniui ir K. Sidabrui. Su godone, PRANAS MIKALAUSKAS, Miestas Semeliškės, Apskr. Kaišėdorys. P. S. Per vandenį buvo labai gerai, vėjo didelio nebuvo, buvo šilta, žmonės buvo linksmi. Rašiau Jums postkartę iš Plymouth, gal gavot, Kaune neturėjau laiko. Good-bye.

PARSIDUODA

Grosernė ir mėsos krautuve, 5 šeimynų namas ir garadzius ant gero kampo lietuvių apgyventoj vietoj; randos neša \$1572 į metus. Savininkas yra priverstas greitai parduoti ir todėl parduos labai pigiai. \$3,000 "cash" reikia įnešti. Dėl platesnių žinių kreipkitės prie B. B. STE-FAN, 361 West Broadway, South Boston, Mass. Telephone: So. Boston 605.

Pranešimas

Atidaryta auksinių daiktų krautuve. Taisome ir parduodame visokius laikrodžius ir auksinius daiktus už prieinamą kainą. J. M. DILIUS, 233 Broadway, So. Boston, Mass.

Didžiausias Koncertas!

Regnia Birutės Kanklių choras. Bus Subatoj, Kovo 4 d., 1922 m., Lietuvių Salėj, kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass. Pradžia 7:30 val. vakare.

Siame koncerte dalyvaus gabiausi solistai ir daug dvigubių kvartetų ir duetų. Kurie norite išgirsti puikų koncertą, tai kaip vietas, taip ir apielinkės lietuvių nepamirškite atsilankyti, nes tai bus dar pirmas toks įvairus ir milžiniškas koncertas, kokio dar nėra buvę. Kviečia RENGĖJAI.

SANDARIEČIAI, PLATINKITE SAVO ORGANĄ "SANADRĄ"!

THE EDISON ELECTRIC ILLUMINATING COMPANY OF BOSTON, pagal pirmesnio pareiškimo jau paskelbto šiomi praneša kompanijos kostumeriams, imantiems patarnavimą pagal išlygų schedule "A," kad anglies skirsnelis ir 5% pakėlimas, kurie buvo taikomi tokių kostumerių atskaitoms, yra panaikinti ant visų meterių skaitymų, padaromų po vasario 28 d. 1922 m.

Mokestis nuo tada bus dešimts centų (10c.) už kilowatt valandą.

CHARLES L. EDGAR, President.

Boston'as, 1922 m., kovo 1 d.

Nauja Lietuvių Krautuve!

SO. BOSTON HARDWARE COMPANY

Kadangi iki šiolei tarpe vietos lietuvių nebuvo panašios krautuves kaip tai: HARDWARE STORE (geležinių daiktų krautuves) ir kadangi tokiam bizny daugiausiai žydai ir kiti svetimtaučiai, naudojosi tarpe lietuvių, tad virš minėta kompanija su Vasario 25 d., 1922 aridarys panašią krautuve po numeriu 317 West Broadway, So. Boston. Bus užlaikoma įvairių prie stubos reikmenų. Puodų mazgojimui, drabužiams boilerių-katilų ir visokių smulkiusių dalykėlių, kurie tik yra reikalingi prie stubos.

PENTORIAMS užlaikysime įvairiausių gatunkų pento, vanišio, šiliako ir kitokių reikalingų daiktų dėl pentinimo.

BILDERIAMS. Bus užlaikoma prie namų statymo įvairių įvairiausių materijolų. Visokių mechanišku instrumentų. Visokių paipų: prie geso, vandens ir štymo. Taipgi ir kitokių dalykėlių, kurie rišasi su statymu bei pertaisymu namų.

Gerbiamieji! Reikale nusipirkti virš minėtų reikmenų nepamirškite ateiti pas mumis, mes visuomet pigiau parduosime ir didesnius dalykus pristatysime į stubą. Taipgi suteiksime greitą ir atsakantį patarnavimą.

Iškaino visiems atsilankiusiems tariam širdingai ačiu.

SO. BOSTON HARDWARE COMPANY, 317 W. BROADWAY, SO. BOSTON, MASS. Savininkai JONAS KLIMAS IR PETRAS BOLYS.

LIETUVIS GRABORIUS.

Šiuomi pranešu visiems Bostono ir apielinkės lietuviams, kad nupiginau kainas už grabus, ir visą palaidojimą Palaidoju numiruš už \$100.00 ir augščiau. Pasitaičius reikalui, kviečiu brolius lietuvius ir iš apielinkės kreiptis pas mane, o aš darba atlieku gerai, gražiai, mandagiai ir pigiau negu kas kitas. Žodžiu sakant patarnauju konogeriausiai, visiems dykai už nuvažiavimą į kitus miestus nieko nerokuoju. Pasitaičius reikalui kreipkitės šiuo adresu:

P. J. AKUNEVIČIUS, 258 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS. Tel. gyvenimo: S. B. 1891-M; Ofiso: 381.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasilavin-ti muzikoje: nedaugelio geidžianti — tegal nors gaidas išmokyti. Kas daugiau nori pažinti muzikos meną, tam yra šie moks-lai: dainavimas, teorija kompozicijos, chorvedystė, pianas, smuika ir kiti instrumentai.

10 lekcijų dainavimo 15 dol.
10 lekcijų chorvedystės ar teorijos kompozicijos .. 15 dol.
10 lekcijų ant bile instrumento 13 dol.
Pastaba: Prasilavinusiems dainininkams patartina imt lekcijas Operos repertuaro, 10 lekcijų — 30 dol.

Ad.: 769 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS. MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

Kerdieju Spaustuve.

(KERDIEJUS PRESS) 598 Broadway, (2-ros Lubos) SOUTH BOSTON, MASS. Jei jums reikia gerų spausdinių, kaip Lietuvių, taip Anglų arba ir dar kitomis kalbomis, tai kreipkitės pas Kerdiejus, jie gerai padaro spaudos darbus—be klaidų. Apart paprastos spaudos, Kerdiejai užsiima gaminimu ir tokių dalykų kaip Šerai, Paliudijimai ir kitoki produktai, atliekami taip vadinamais Ingraviravimu, Spėdavimu, Imbosinimu bei Litografijos procesais. Vieta: Kampas Broadway ir I Street.

Išgaminuoju Akis Pritaikau Akinius

Galvos skaudėjimas ir kitoki negeistini apsiereiskimai kuo tankiai paeina nuo nuvargusių akių. Duok savo akis išgaminuoti patyrusiam optometrui. Vienintelis lietuvis optometras (akių specialistas) Naujoje Anglijoje. J. L. PASAKARNIS O. D. Ofisas ir Gyvenimas: 377a Broadway, cor. E Street, SO. BOSTON, MASS.

Ofiso Tel. S. B. 441 Residence W. Newton 1016-R.

Lietuvys Advokatas

Veda visokias provas, kaip tai: civiliškas ir kriminališkas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo. FRANAS J. KALINAUSKAS, 414 Broadway, S. Boston, Mass. (Virš Prekybos Bendrovės).

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Svariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikirinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop. 304 W. Broadway, So. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Zinomas senas biznieriūs ANT. NAUJOKAITIS 208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuve, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkiųjų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverkykus vyrų, moterų ir vaikų. Gall vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Už-eikite del persitikirinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių salės.

P. BUTKEVIČIUS, 301 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška UŽEIGA

pas ANTONĄ TAMULEVIČIŲ 300 Broadway, S. Boston Mass.